

მ წ ყ ე მ ს ი

ოფიციალურა განყოფილება საქართველოს საექსპანსიონის.

განჩინება უწმიდესი სინოდისა.

1—15 მარტიდან 1890 წ. № 472 სასულიერო კირთა დაჯილდოებაზე სასულიერო უწყებაში სამსახურისათვის.

მისი იმპერატორამითი უდიდებულესობის უკუხსამებრ, უწმიდესმა და უმართებელესმა სინოდმა მოისმინა რა ეპარქიის მღვდელ-მთავრების, სასახლის სამღვდლოების გამგის და მოსკოვის სინოდალნის კანტორის წარმოდგინებანი მათდამი რწმუნებული სასულიერო წოდების პირთა დაჯილდოებაზე სასულიერო უწყებაში სამსახურისათვის, ბრძანეს: საფუძვლელსაჲდ მოამხდარ მსჯელობათა უწმიდესმა სინოდმა გარდასწყვიტა: მოხსენებულნი პირნი ამა უკუხსათანა კონტებულს სიაში იქმნენ დაჯილდოვებულინი სიაში აღნიშნული ჯილდოთა, და გამოსატყვევებლად ეპარქიის მღვდელმთავართა, სასახლის სამღვდლოთა გამგის და მოსკოვის სინოდალნი კანტორისა დაიბეჭდოს ქუთნალს «საეკლესიო უწყებაში».

სია სასუდარო პირთა, რომელნიცა ყოვლად უმთავრესად დანსნი განდენ პირველს აბრელს 1890 წ. უმადლესად ბოძებულას ჯილდოს მიღებისა და უწმიდესი სინოდისაგან დაჯილდოებულითა.

საქართველოს საექსპანსიონისამებრ: მეოთხე ხარისხის ორდენით იმერეთის ეპარქიის ჯარუჭის წმ. გიორგის მონასტრის არქიმანდრიტ-სამონა; მეორე ხარისხის წმინდა ანნას ორდენით, რუსეთის საიმპერატორო მისიის ეკლესიის წინამძღვარი არქიმანდრიტი ეგვგვი; რეკტორი თბილისის სასულიერო სემინარიისა არქიმანდრიტი ნიკოლოზი; რაქის მარხის სოფელი ბარის ეკლესიის დეკანოზი-ალექსი ჭიჭინაძე. საღმრთო სჯულის მასწავლებელი თბილისის კადეტის კორპუსისა დეკ. ალექსანდრე მანსეეტოვი.

მესამე ხარისხის ორდენითა: სიღნაღის ქალაქს, მთავარანგელოზის ეკლესიის დეკ. სიმონ ბეგევი, გურია-სამეგრელოს ეპარქიის, ბახვის ღვთის-მშობლის ეკლესიის მღვდელი გიორგი ვაგოძე.

საქართველოს ეპარქიისამებრ: არქიმანდრიტობის ხარისხით—ეკატარინოს სასახლის ეკონომი მღვდელ-მონაზონი ნიკონა; დეკანოზობის ხარისხით: ქვემო მაჩხანის სამების ეკლესიის მღვდელი ორესტ აბაშაძე; კოპორტის ეკლესიის მღვდელი თეოდორე იოსებაძე. მეგრის ჯგერითა: თბილისის სასულიერო სემინარიის, ინსპექტორი მღვდელ მონაზონი ნიკანორი; თბილისის ქალაქის ეკატარინოს სასახლის საღაროს გამგე მღვდელ-მონაზონი სოფრონი, ზემო ქალის წმიდა ნიკოლოზის ეკლესიის მღვდელი მათე სუხიაშვილი, სეთის ეკლესიის მღვდელი ალექსი დავადავა, სანაშერის წმიდა იოაკიმე და ანნას ეკლესიის მღვდელი არისტარქოს თეოხარა; კამბაჯგათა: თბილისის ქალაქის სასახლის ეკლესიის მღვდელი ალექსანდრე მალაღინაძე, მთაწმიდის ეკლესიის მღვდელი ზაქარია გრაგორაძე, ქვემო ქალის ეკლესიის მღვდელი ანტონი აგნაშვილი, მაჩხაძინის მიძინების ეკლესიის მღვდელი ლაზარე ბრძანაძე, პარლანახის მიძინების ეკლესიის მღვდელი იოსებ შიშნაძე, ზემო მაჩხანის მთავარანგელოზთა ეკლესიის მღვდელი იაკობ ჩახნაძე, ბოდბის სული-წმიდის გარდმოსვლის ეკლესიის მღვდ. იოანე ბაღრაშვილი, ბოდბის ღვთის-მშობლის ეკლ. მღვდელი სპირიდონ გობაძე, ათიშურის წმიდა ბიორგის ეკლესიის მღვდელი ზაქარია სიონაძე, ბუშაღურის ღვთის-მშობლის ეკლესიის მღვდელი ისაკ ვარაძე; სეფუდითა: თბილისის ქალაქს სიონის მიძინების კათედრის მღვდელი მასილი აჟუგა, ავღაბოის მთავარანგელოზთა ეკლესიის მღვდელი ალექსანდრე ბარნაძე, დილისავეტროპოლის ქალაქს ეკლესიის მღვდელი ალექსანდრე ივანაძე, ტირანის ღვთის-მშობლის ეკლესიის მღვდელი სპირიდონ კახაძე, ავღუგის ღვთის-მშობლის ეკლესიის მღვდელი ილიარიონ კახაძე; ცხრა მუხის ნინოს ეკლესიის

მღვდელი ქრისტეფორე წარკვანი, ოზანის სტუფან-წმიდის ეკლესიის მღვდელ იოსებ ასეილი, შალაურის წმიდის გიორგის ეკლესიის მღვდელი დავით გაგაგია, მატანის ნიკოლოზის ეკლესიის მღვდელი დავით გაგაგია; უწმიდესი სინოდის ლოცვა კურთხევით: მარტყოფის მონასტრის ხაზინადარი მღვდელ მონაზონი გეგასია, ბოდბის წმ. ნინას მონასტრის წინამძღვარი ივუფენია იუფენალია, თბილისის ქალაქის დიდუბის ეკლესიის, მღვდელი ზესარიონ ზეგანიძე, ავლაბრის პეტრე პავლეს ეკლესიის მღვდელი ზაქარია გეგაგია.

იმერეთის ეპარქიისამებრ: მყერდის ჯვ. რითა: მოწამეთის, წმიდათა დავით და სანსტანტი-ნეს მონასტრის, ეკონომი მღვდელ-მონაზონი სპაი-დახ: ქალაქის მთათის, საპატრიარქოს ეკლესიის მღვდელი მკარაპირი კაჭახიძე; ქალაქის მთათის მთავარ-ანგელოზთა ეკლესიის მღვდელი ზესარიონ გეგაგია; კონსტანტინის ეკლესიის მღვდელი მოსე კეგნეგიაძე; გამლაგეთა: ქუთაისის ქალაქის საკრებუ-ლო ტაძრის წინამძღვარი დეკანოზი ბაბრიელ ცეც-კეაშვილი; თარსანაყანეის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელს შილინე ფხაჩაძე; ახალდაბის ეკლესიის მღვდელი იესე გაგაგიაშვილი; ხევის ეკლესიის მღვდ. ალექსი ბაქრაძე; სეგუშათა: მთათის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი ნესტორ კუხნიავი; საქარის მა-ცხოვრის ეკლესიის მღვდელი ლეოპოლდოვიჩი; სო-ფლის ეკლესიის მღვდელი მოსე გოგიაძე; ხუტუ-ლოურის ეკლესიის მღვდელი ლეოპოლდოვიჩი; მა-იანის სოფლის მღვდელი სიმონ მჭაძე; სოფლის ბოდბეანის ეკლესიის მღვდელი გიორგი ფხა-ჩაძე; ნავარეთის ეკლესიის მღვდელი ბაიზ ბურჯა-ნაძე; სოფლის დედამიწეთის ეკლესიის მღვ. სიმონ გოგიაშვილი; ბრეგეთის ეკლესიის მღვდელი სპირი-დონ აბრამიშვილი.

მარქიის მღვდელ-მთავრისაგან ნაბედრენიკოთ დაჯილდოებულ არს ცხარაწაროს ეკლესიის, მღვ-დელი ზესარიონ გეგაგია.

ბურია-სამეგრელოს ეპარქიისამებრ: დეკანოზობის ხარისხით: ახალ-სენაკის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდელი ნიკოლოზ კაჭანდაშვილი; ჯვარკმის მაცხოვრის ეკლესიის, მღვდელი ანდრია შვალაბაძე; ჯეგდის ჯგრაფთა: ნამარნების ნთ-

ლის-მცემლის მონასტრის ეკონომი მღვდელ-მონაზო-ნი ასაღარე; უმფათოს მაცხოვრის ეკლესიის, მღვ. იოანე ბეგუშაძე; ქელონის წმ. გიორგის ეკლესი-ის მღვდელი იოანე სპაიდაძე; ზუგდიდის წმ. ნიკო-ლოზის, მღვდელი დავით ქეიდა; ლანჩხუთის ნთ-ლის-მცემლის ეკლესიის, მღვდელი სანსტანტინე კანდალაძე; წაღწევის მაცხოვრის ეკლესიის, მღვ. ნიკოლოზ თვალიშვილი.

სამილაქეთა: სენათის მესტიის წმ. გიორ-გის ეკლესიის, მღვდელი ანტონ ქუჩუგიაძე; ქველა თელათის ეკლესიის, მღვდელი გიორგი გეგაგია; ძიბითის წმიდა კირიკის ეკლესიის, მღვდელი სერგი მეგაძე; აბაშის წმიდის გიორგის ეკლესიის, მღვდელი იოანე ქაიჭაძე.

სკუფიითა: სეგუეთის მთავარ-ანგელოზთა ეკლესიის, მღვდელი ანტონ გეგაგია; კაპანის მა-ცხოვრის ეკლესიის, მღვდელი ათანასე თოფჩუაძე; ნიკოლაევის ორმოკთა მოწამეთა ეკლესიის, მღვდ-ელი მარკოზ შალაშვილი; დოშაქის იოანე ნათლის-მცემლის ეკლესიის, მღვდელი მაქსიმე თაღუა; ტაი-სის წმიდის გიორგის ეკლესიის, მღვდელი სოფრონი თაღუა; ჩხორკუშის წმ. გიორგის ეკლესიის, მღვდ-ელი ნიკოლოზ სხალაძე; ლედგების მთავარ-ანგელო-ზის ეკლესიის, მღვდელი ზემედე თაღუა; აჭის წმ. გიორგის ეკლესიის, მღვდელი ნიკოლოზ ჯიშკაძე; ხევის წმ. გიორგის ეკლესიის, მღვდელი ნიკოლოზ დინტაძე; მერე ხორგის წმ. გიორგის ეკლესი-ის, მღვდელი პეტრე სპაიდაძე. უწმიდესი სინოდისაგან ლოცვა-კურთხევით გრამო ტით: წინამძღვარი ნათლისმცემლის მონასტრისა არქიმანდრიტი გეგასიაძე; უგრამოკოთ: ახალმანის მაცხოვრის ეკლესიის, მღვდელი გრიგორი შვალაშვი-ლი; ჯოლომეკარის წმიდის გიორგის ეკლესიის, მღვდელი მაქსიმე ანჯაფიაძე; ჩიბათის წმიდის გიორ-გის ეკლესიის, მღვდელი იოანე ჯგრაგიაძე.

მეცემსი

1883-1890

«მეცემსი» გამოდის თვეში ორჯერ, ყოველი თვის თხუთმეტს და ოც-და-ათ რიცხვებში.

შინაარსი: განხილვა უწიდეის სინოდის სასულიერო უწყებაში მოსამსახურე პირთა დაჯილდოებაზე. — ზნეობრივ-აღმშრდელობითი მნიშვნელობა ქრისტეს ბრწყინვალე აღდგომისა. — ჯუღუღელა საჯაროება საეკლესიო-სამრევლო სკოლებისა. — «მეცემსი»-ს კორესპონდენცია შორაზნის მაზრადამ. — უსაფუძვლო სამღუდრო. — საისტორიო მასალები. — წარმომავლობა სიტყვისა ღმერთი. — რა სასარგებლო არიან ფუტკრები მცენარეებისათვის. — შესავალი უფლისა იერუსალიმში ანუ ბუზობის კვირბაზე. — ბრწყინვალე აღდგომა ქრისტესი. — შეწირულებანი. — რედაქციის პასუხი. — განცხადებანი.

ზნეობრივ-აღმშრდელობითი მნიშვნელობა პირს.
ბას ბრწყინვალე აღდგომისა.

ჩვენი მართლ-მადიდებელი ეკლესიის ყველა დღესასწაულთა და დადგენილებათა ბაქთი საზოგადოთ ზნეობრივ აღმშრდელობითი მნიშვნელობა ქრისტიანეთათვის, — მაგრამ ზნეობრივ-აღმშრდელობითი ზედმოკმევება ჩვენზე ქრისტეს ბრწყინვალე აღდგომისა გაუზომელია და აღურაცხელი. მთელი სიღრმე, სრული მტკიცე და ძლიერი მოკმევება ქრისტიანეს სულზედ ამ დღესასწაულთა შეცნობით გაიგონ და შეიგნონ მხოლოდ ისეთ ქრისტიანეთა, რომელთა გონებასა და სულს ჯერ არ შეცნებია აწინდელი დროის თავისუფალი მოაზრება მომწამლებელი უარყოფისა და იქნეულობის აზრები.

მით წამს გავიხსენოთ ჩვენი ბავშვობის დრო, ჩვენი სიკმაწილე, და მოვიგონოთ თუ რა აღტაცებით, რა ტუბილის და განმაცოცხლებელი გრძობით აღგვეცებოდა გული, როდესაც დადგებოდა ეს უბრწყინვალესი დღესასწაული. დაქანტულები, დამძიმებული ბავშვარლინი ამა წუთი სიფლის ვარამითა და გაბრძნობებითა მთელი წლის განმავლობაში, ამ დღეს ჩვენ რაღაცა საიდუმლო და საკვირველი ძალის მეოხებით, გვეხსენება ტვინით, გვრძნობთ შემსუბუქებას, თითქო ხელმეორედ გვოცხლებდით, ვიშვებდით,

ებრწყინვალეობით განვხლდებით, სულითა და გულით, თითქო ჩვენ აღვდებდით ქრისტეს აღდგომასთან ერთად.

მსრვითი ჩვენი სულის მდგომარეობას სრულიად ეთანხმება თვით დროც ქრისტეს აღდგომის დღესასწაულობისა. ახლად გამოღვიძებული გაზაფხული ხანგრძლივი ზამორის ძილისაგან, მშვენიერი სამოსელი, რომლითაც იმობება ბუნება, საკვირველი სუნელოვანება ახლად აღყვავებულ მთათა, ტყეთა და მღვლოთა, — ერთი სიტყვით ყოველმხრივი ლაღადება ბუნებისა სრულიად ეთანხმება და ბანს აძლევს ქრისტიანეს შეგებითა და სიხარულით საეცე სულს ამ ბრწყინვალე დღეს.

სულისა და გულის დამატკობელი ხარება — «ქრისტე აღსდგა! რომელიც ამ დღეს პირველად ესმის ეკლესიის მოსამსახურე პირთაგან ეკლესიაში ყველა მოღვაწეებს სიხარულის გრძობით აღტაცებას ხოლმე და გამოიწვევს მათში აღტაცებით საეცე ჰაუხს «შეშხარტილ აღსდგა!» აღდგომის წირვებზედ მორწმუნე ქრისტიანე სულის ერთ უტუბეს წამთავანს, მეტად გატაცებულს მალღის გრძობებითა და აზრებითა ლეთავბრიე საგნებზე. მის გონებაში და სულიერ თვითა წინაშე, შემდეგ ხან გრძლივი მარხვისა და მძიმე სინანულისა ერთხელ კიდევ გავილის საკვირველი სურათი იესო ქრისტეს ტანჯვათა და ენებათა, რომელმაც შესწირა თავი თვისი განრი-

სხედულს ღმერთს შესარიგებლად მასთან ცოდვაში შთანთქმული კაცობრიობისა. ძლევადასილობა, რომლითაც დავეიროგენდა ისეთ ძალსტეს ქვეყნიური ცხოვრება და ენებანი, მოაწმუნენ ქრისტიანეს უღელვალეს წარმოდგინოს, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს ჰრისტეს აღდგომას და მის მიერ კაცობრიობის ცოდვის გამოსყიდვას, წყევლის და სიკვდილისაგან, — და ცრემლიანი სიხარულისა და შეგების უსყეღებენ მას თვალთა. მის სულში ახლროს არა აქვს ადგილი არაფერსა. კუდ აწრთა და სურვილთა: იგი მთლად შთანთქმულია მადლობის გრძნობით თავის მხსნელი და მკვლრთით აღდგომილი მაცხოვრისადმი, და ბაგენი მისნი უნებლიეთ ღაღადებენ: ჰრისტე აღსდგა! მორწმუნე გული პასუხს აძლევს: **გაშაბა: ცაღ აღსდგა!** — რა კარგი იქნებოდა, რომ უფრო ხშირად აღვიცებოდეთ ეგეთი წმ. აზრებითა და გრძნობებით, უფრო ხშირად ჩაუფიქრებოდეთ ქრისტეს მიერ შეწირულს მსხვერპლის ძალასა და მნიშვნელობას; ესეთი გულის განწყობილება საღმრთო ფიქრებითა, გრძნობებითა და აზრებით შეადგენენ საუკეთესო ნიადეს აღმოსაცნებლად ქრისტიანეს ცხოვრებაში კეთილთა და ლეთის სასიამოვნო საქმეთა. ამისათვის საჭიროა მხოლოდ სურვილი, ძალა ნებისა, ქვეყნის ამოებათაგან განშორება-განრინება გავრტულობისაგან, რომელიც აშორებს კაცის გონების თვალს ჭერეტისაგან იმ დიდის საქმისა, რომელიც აღსარულა მაცხოვარმა ცოდვებში შთაფლულის კაცობრიობის გამოხსნით. — და ამა ჩვენც მოგესალმებით დღევანდელის სასიხარულო სიტყვებით: **ქრისტე აღსდგა!** ხშირად იმიერეთ, საყვარელნო მკითხველნო ეს საკერეველი სიტყვები და მარადის განახლეთ თავის გონებაში მოგონება ჩვენი გამოხსნისა ქრისტეს მიერ ცოდვისა, წყევლის და სიკვდილისაგან; ზალო ამასთანავე ეცადეთ, ყოველი თქვენ მიერ ნებისთ თუ უნებლიეთ თვინილი ცოდვების შემდეგ, აღსდგეთ დაცემისაგან თავი ჰრისტესთან ერთად განსაგრძობლად წმიდა და ქრისტიანული ცხოვრებისა...

დკე. დ. დამაბაშაძე.

აუთილგმელი საზიკროება საეკლესიო-სამრევლო სკოლუბისა.

სულ ხუთი წელიწადია, რაც უშვიდესმა სინოდმა მოვალეობად დაუდგინა სამღვდელეობებს საეკლესიო-სამრევლო სკოლების გახსნა სამრევლოებში; მაგრამ ამ მიკოვ ხნის განმავლობაშიც მრავალს ადგოვს გაიხსნენ სამრევლო სკოლები, რომლებშიც დღეს ათასობით სწავლობენ პატარა ყმაწვილები. ამ სკოლებში ზოგიერთი ნასწავლი ყმაწვილები სასიამოვნოდ კითხულობენ და გლობენ ეკლესიებში, ბევრს ადგოვს საეკლესიო-სამრევლო სკოლები სანატრელს მდგომარეობაში არიან. მათში სწავლების საქმე კარვად არის დაყენებული და მასწავლებლებსაც გვარდანი ჯამაგიერები ეძლევათ, მაგრამ, საუბედუროდ, ესევე არ შეიძლება ესთქვათ საეკლესიო სკოლების უმეტეს ნაწილზე. უმეტესი ნაწილი ამ სკოლებისა ისეთ კუდს მდგომარეობაში არიან დღეს, რომ მათთვის ბევრი რამ არის საჭირო, რომ შესაფერად მოაწყოთ და სწავლის საქმეც ხეირიანად წავიდეს მათში: ამიტომ ფრიად საჭიროა, რომ ამ სკოლებს ჯეროვანი ყურადღება მიუქციონ როგორც სამღვდელეობებამ, ისე სამრევლოებმა. უმეტესი ნაწილი საეკლესიო-სამრევლო სკოლებისა დაარსებულია სამღვდელეობისაგან, რომელიც თავის ხარჯით იწახავს მათ და დღემდის არსადგან არაფერთაი შემწეობა არ ეძლევათ. მხოლოდ დრო და დრო საეკლესიო სკოლების ეპარქილური ჩივებები აძლევენ ზოლმე მკირე შემწეობას ფულით და სასწავლო წიგნებით ამ სკოლებს. ეს მკირეოდენი შემწეობაც საკმაო იქნებოდა, რამ ამ სკოლებს უფრო დიდი საჭიროება არა ჰქონდესთ. ამ დიდ საჭიროებას საეკლესიო-სამრევლო სკოლებისას შეადგენს სასკოლო შერობათა უმეტენებლობა. ბევრს ადგოვს საეკლესიო სკოლა გამართულია ან ეკლესიის კრებულის რომელიმე წერის სახლში და ან ეკლესიის საყარაულო სახლებში, რომლებიც სრულიად ვერ აკმაყოფილებენ თავიანთ დანიშნულებას. როგორ უნდა წაიყვანოს სწავლის საქმე მასწავლებელმა ამისთანა სკოლებში? რომელი მასწავლებელი შეიძლება, რომ ამისთანა სახლებში დაიცავს წესი და სიწმიდე? კიდევ გარეგან, თუ მასწავლებელს სასკოლო ოთახის გარდა სხვა ოთახი აქვს ცოდვებისათვის, მაგრამ ხში-

რად წესდებით, რომ სკოლის ოთახშივე სცხოვრებს მასწავლებელი თავისი ცოლშვილით. ამისთანა ნაკლულენებაზე რომ არა ჰქონდეს ამ სკოლებს, იგინი მანც სამუდამოა არ არიან. შეიძლება დღეს ეკლესიის კრებულის რომელიმე წევრი თანახმა არის, რომ თავის საცხოვრებელ სახლში ადგილი მისცეს სკოლას, მაგრამ რატომ არ უნდა ეთიუქროთ, რომ მის შემდეგ მისმა მოადგილემ არ ისურვოს თავის სახლში იქნაოს სკოლა. ამის შედეგი, რასაკვირველია, იქმნება სწენებული სკოლის დაკეტა, რადგან ბევრს სოფლებში სრულიად შეუძლებელია სკოლისათვის შესაფერი შენობის მოძიება. და კიდევ რომ იშვოვთ შენობა, რა საშუალებიდან გინდათ მისცეთ სახლის პატრონს ქირა?

მეკლესიის საყარაულო სახლები ანუ, როგორც ჩვენ ში ეძახიან, სენაკები ისეთი ეიწროება და შეუფერებელი არიან, რომ მათში არც კი შეიძლება ბავშვებთან მეცადინობა. მასთან მასწავლებელს ადგილის უმეკონებლობისა გამო არ შეუძლია მიიღოს სკოლაში ყველა მსურველები. ამისთანა სკოლებში შეუძლებელია სასკოლო ნივთების დადგმა, კიდევ რომ იშვოვოს იგინი მასწავლებელმა. ამიტომ ამ სკოლებში მასწავლებლები სხედან გრძელ ფიცრებზე, წიგნები ხელში უკავიათ და კითხულობენ. ამ სახით სკოლისათვის შესაფერი სახლამების უმეკონებლობა ძალიან აბრკოლებს საეკლესიო-სამრევლო სკოლების გამარჯვების საქმეს.

რა საშუალებით შეგვიძლია მოვიპოვოთ რიგობიანი სახლები საეკლესიო-სამრევლო სკოლებისათვის, როდესაც იმისი საშუალება არა გვაქვს, რომ უკვე დაარსებული სკოლები შევიწახოთ. ჩვენის აზრით, საეკლესიო-სამრევლო სკოლებისათვის შესაფერი სახლების აღშენება. შეადგენს სამრევლოების მოვალეობას. ეს მოვალეობა უნდა მოაგონოს მრევლს ადგილობრიმ სულიერმა მწყემსმა, რომელმაც მრავალის გზით უნდა განუმარტოს სამწყსოს სწავლის სარგებლობა. მრევლის მოვალეობას შეადგენს აგრეთვე საეკლესიო-სამრევლო სკოლის ნათიერად შენახვაც. ჩვენს ხალხს სიხარულით აგზავნის შვილის საეკლესიო სკოლაში, მაგრამ ამ სკოლისათვის შენობის აღშენება და მასწავლებლისათვის ჯამაგირის ძლივე მას თავის ზნობით მოვალეობად არ მიიჩნია. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ მწყემსისთვის მეტად საძნელოა, რომ მან მრევლი დაიყოლიოს ამ კეთილ საქმეზე. მით

კაცთან რომ ჰქონდეს საქმე, კიდევ კარგი, მაგრამ რას მოახერხებს მთელ საზოგადოებასთან, რომლის თითოეული წევრი თავისებურად სჯის საგანზე. რაცაჲ ჰსურს ერის, ის მეორეს არ მოსწონს, რაც საჭიროა ერთისათვის, ის მეორეს არ ესაჭიროება. საეკლესიო-სამრევლო სკოლებისათვის შესაფერი შენობათა აღშენების თაბაზე, ხომ რაღა თქმა უნდა, ერთი-ორად ძლიერდება ეს უთანხმოება. მისაც ჰსურს შეიღოს მიცემა სკოლაში, ის შეიძლება დაგეთანხმოს, მაგრამ მათ, რომელთაც შვილი არ ჰყავთ და ან ჰყავთ, მაგრამ სკოლაში მიცემა კი არა ჰსურთ, ძნელად დათანხმდებიან, რომ მათ სხვებისათვის ხარჯი მიიღონ თავის თავზე. ამ კითხვის დაბოლოებითი გარდაწყვეტა, რასაკვირველია, დამოკიდებულია უმეტესობაზე. ის მთავრად აჯობებს, რომელსაც უფრო ბევრი მოახერხებ ამოუწინდება. ამიტომ სასურველია, რომ საეკლესიო-სამრევლო სკოლებისათვის შენობათა აღშენება და შენობისათვის საჭიროა შეშის მიცემა იურიდიულ მოვალეობად დადგინებულდ სამრევლოებს. თუ ეს ასე მოხდა, მაშინ ორი სამი წლის განმავლობაში, თითქმის, ყველა სამრევლოებში გაიხსნებინა მშენებრივი სკოლები. ამისთანა საქმეებში ჩვენი ხალხი უფრო ემორჩილება მთავრობის ბრძანებას და თავის თავად ჯერ კიდევ არ არის მიჩეულისათვის საქმეების კეთებას. შეიძლება ზოგიერთებს არ მოეწონოს ეს ჩვენი აზრი საეკლესიო-სამრევლო სკოლებისათვის შენობათა აღშენების შესახებ და სთქვან, რომ ასეთი დადგენილობა იქნება ძალადობა და შეზღუდვა ხალხის თავისუფლებისათვის, მაგრამ ამ ბრძანებას უნდა მოგახსენოთ, რომ, თუ საეკლესიო-სამრევლო სკოლებისათვის საჭიროა ბინების აღშენების შესახებ დადგენილობათ ძალადობად და ხალხის თავისუფლების შეზღუდვად ჩავსთვლით, მაშინ ზოგიერთი დადგენილობანიც, რომელთაგან ხალხი უფრო მცირე ხარგებლობას მოეგოს, ვინც საეკლესიო-სამრევლო სკოლებიდან, უნდა ჩათვალოს ძალადობად და ხალხის თავისუფლების შეზღუდვად. აქ ის უნდა ეთქვანოთ სახეში, რომ ხალხში უმრავლესობას სურს სკოლის გახსნა თავის ხარჯით, და ასეთი ჰიზინი სიხარულით მიიღებენ მთავრობის დადგენილობას საეკლესიო-სამრევლო სკოლებისათვის შენობათა აღშენებაზე სამრევლოების ხარჯით. ზოგიერთებს, კიდევ რომ მათ ძალადობად ტყვეობასეთი დადგენილობა, დიდი უტყუარება არ იქმნება, ასეთი

პირნი ყოველთვის წინააღმდეგნი არიან ხოლმე ყოველივე კეთილი საქმისა. მაინცა და მაინც ღიღს ხარჯს არ მოითხოვს სამრევლოსაგან სკოლის შენობა. სრულიად საკმაო იქნებოდა ერთ ღრობითად ბინების ასაგებად 200—300 მანეთი და შემდეგ ყოველ წლობით 10—20 მანეთი შეშისათვის. აქედამდელი გადასახადი არ დადებდა სამრევლოების თითოეულს კომპლს. არაფერი არ ითხოვს ამ სკოლებისათვის დიდ სახლებს, სადაც მოწყობილი იქნეს ოთახები მასწავლებლებისათვისაც. საკმაოა შენობას ექნეს 7—9 ოთხ კუთხი საყენი სივრცე.

«გეგმვის»-ს კორექსიონდენცია

სოფ. ღორეშადამ (შარაშნის მაზრაში).

სოფელი ღორეშა ამაშუკეთის საზოგადოების ერთი უდიდესი სოფელთაგანია, მაგრამ ამ სოფლი-სათვის აქამომდე არ ყოფილა დაარსებული პირველ დაწყებითი სკოლა, სადაც მოზარდ თაობის შესძლე-ბოდა მიღება მცირეოდენი სწავლისა მაინც. ამიტომ ამ სოფელში იშვიათად შეხედებით წერა-კითხვის მცოდნე კაცს და რიგაინი ნასწავლი კაცი რომ სულ არ მოიპოვება. თუმცა ამაშუკეთის სასოფლო კან-ცელარიასთან, სოფ. მკათაშენში, აგერ თხუთმეტი წელიწადია, რაც სახალხო სკოლა არსებობს და ამ სკოლაში სხვა სოფლებთან ღორეშასაც წილი უდევს, მაგრამ ეს სკოლა ისეთს დაუმხარს ადგილას არის აშენებული, რომ იგი სრულებით უსარგებლოა ჯერეთ თითქმის ყველა სოფლებისათვის და განსაკუ-თრებით ღორეშისათვის. ამას ისიც ამტკიცებს, რომ დღიდან დაარსებისა ამ სკოლაში სულ ორი-სამი ღორეშელი მოსწავლე არ ყოფილა. ზოგიერთი აწ-მყო და ნამყოფი ამაშუკეთის სკოლის ჰედაგორგებიც სხვათადარად ხსნიან ამას და ამბობენ, ვითომც ღო-რეშელებს არ ჰქონდეს განათლების სურვილი. თუ-მცა ეს სულ უსაფუძვლო არ არის, მაგრამ უმთავ-რესი მიზეზები, რომლებიც ნებას არ აძლევენ ღო-რეშელებს ისარგებლონ საერო სკოლით, არიან შემ-დეგნი: ერთი რომ სოფ. ღორეშა დაცილებულია

სახალხო სკოლას 4—7 ვერსტის მანძილზე, მეო-რე—გზები სკოლამდის არიან სრულებით უფარგისნი, მესამე—სოფ. ღორეშასა და საზოგადო სკოლას შუა ჩამოების მდინარე ძირულა, რომელიც შშირად ძლი-ერ მოდიდლება ხოლმე და იმაში გასცა უზიდილისა გამო ყოველდ შემოდგომელი ხდება. აი ამ მიზეზები-სა გამო სოფელი ღორეშა აგერ 15-ტი წელიწადია სკოლის შესანახავად ყოველ წლობით თორმეტ-ცამეტ თუმანს იხდის და სკოლით კი ვერა სარგე-ვლობს, თუმცა ღრმად გრძნობს სწავლის საჭიროე-ბას. და არა თუ მარტო ღორეშა, ჩემის ფიქრით, ღღს იშვიათია ისეთი საზოგადოება, სადაც სწავლის სურვილი არ იყოს გაღვიძებული, მაგრამ საქმე იმა-შია, რომ ეს სოფელი ყოველ ხალხს ერთნაირად არ ემჩნევა. აქაურებს კი ჯერეთ ისე ღრმად არა აქვსთ გამჯდარი ძეღ-რბილში სწავლის სურვილი, რომ მისი შეძენისათვის დიდი შრომა და ხარჯი გა-სწიონ. ჩვენი ხალხი მხოლოდ მაშინ იმეტებს შეილს სკოლაში მისაცემად, თუ ბავშვმა შინიდან შესძლო სკოლაში სიარული; ხოლო თუ სკოლა ისე შორ-საა, რომ ბავშვმა შინიდან ვერ შესძლო სიარული და პატრონს სწავს ოჯახში გაუზდა დასაყენებლად, მაშინ ასე მოგახსენებენ: «თუ ხარჯის ზიდვა შეგვეძლოს, ბარვ შესტაფონში, ან ქუთაისში გაგაპარებთ და იქვეუ-დაეთ ხაროსო, იქ უფრო კარგი სწავლა არ არისო. ის კი არ იფიქროთ, ჩვენი გლეხი სასოფლო სკოლას შემოსწყრებს და შეილი შესტაფონში, ან ქუთაისში წაიყვანოს; არა, ჩვენ გლეხს ვინ მისცა ამისი შეძლე-ბა, ამით ის თავისი შეუძლებლობას, თავის სიღარი-ბეს ესაყვედურებს და შეილს კი შინ უანბანოსა სტოვებს.

აი ამ გარემოებამ აიძულა ღორეშის მღვდელი მ. სიმონ ძე ტურტანიძე საკუთარი ხარჯით დაეარსებინა თავისი სამრევლოსათვის საეკლესიო სკოლა. სასკო-ლო შენობა აგერ ოთხი წელიწადია მზათ არის, მაგრამ მასწავლებელი კი აქამომდე ვერ ემო-ენა მ. ტურტანიძეს. რადგანაც მე დიდი ხნიდან მყო-ნდა ფიქრით სამრევლო სკოლაში სამსახური, ამი-ტომ ამ ბოლოს დროს, მ. ტურტანიძის წინადადე-ბით მე დავეტოვე ამაშუკეთის საერო სკოლა და გა-დავედი ღორეშის სამრევლო სკოლაში, რომელიც ამა წლის 7 თებერვალს აკურთხა ბლაღოჩინმა მ. მრ. მეფხვამედ ნაწარადინა დასამტკიცებლად, სადაც

ჯერ არს. მაისხნა თუ არა სკოლა, ორმოცამდე მოსწავლემ შეიყარა თავი. მე მოეთხოვე მათ მშობლებს სწავლების ქირა შეძლების კვალობაზე და აზნაურება კიდევ შემოიტანეს, მაგრამ გლეხებმა ფულის გადახდის მაგიერად აი ასე მიიხრეს: „აგერ თხუთმეტი წელიწადია, საზოგადოების სკოლისათვის სამ-სამ აბაზს ეიხდით და სარგებლობა კი არაფერი გვაქვს იქიდან. მიხედვით ღმერთს, დაგვებმარე და ის გადასახადი აქ გადმოვიტანოთ! თქვენ ას მანეთამდის ჯამაგირი შეგიდგებათ და ჩვენთვის კი ძვირფასი იქნება, რადგან ყველას შეგვეძლება თქვენ სკოლაში ყმაწვილების შემოყვანა; ისე კი ორი—სამი მანეთის გადახდის თავი ჩვენ არა გვაქვსო“. რადგან მე დარწმუნებული ვიყავი, რომ, თუ ამ საგანზე ღორეშლები თხოვნას შეიტანდნენ სადმე, ღირეცქია იმ წამს ჩემზე შემოიტანდა ცეკს, ვითომც ეს ჩემი შეგონებით მომხდარიყო, და ამითი გადავიკიდებდი ადგილობით სამოსწავლო მთავრობას, ამიტომ ასე უთხარი გლეხებს: ვისაც ესურთ ჩემთან ბავშვების ტარება, რაც ღმერთმა შეგძალდებიოსთ, ის გადაიხადეთ; მე სახეში არა მაქვს თქვენგან მოცემული ფულით გავკეთდე და საზოგადოების სკოლის ხარჯისაგან კი ვერ განათვისუფლებდით, რადგან ის დიდი ხანია უმაღლესმა მთავრობამ დამტკიცატყო. მე ეს ასე არ უნდა მეთქვა, მაგრამ ზემოთ მოყვანილმა მიზეზმა მიიძულა, თუმცა უსაყვედუროთ მაინც ვერ გამოვედი და ვერა. ამას წინეთ ამაშუკეთის კანცელარიაში ყრილობა ყოფილიყო და ამ ყრილობაზე ბანი სკოლების ინსპექტორი დასწრებოდა. ინსპექტორის სკოლის გაუმჯობესობის შესახებ მიეცა ხალხისთვის წინადადება. მაგრამ ხალხს ერთხმად ელრიალა: «არ გვინდა ეს კლასი, არა! გავეტყუებით ხალხი და აქ ნასწავლი არაერ გვინახავსო! ვისაც ექვირება ეს კლასი, ფულიც იმან იხადოს; ჩვენ, ღორეშლებს, კლასიც გვაქვს და ფულსაც იქ გადავიხდითო». ზოგიერთი ეაქბატონები ფიქრობენ თურმე, რომ მე სამრევლო სკოლის გახსნით მსურს ადგილობით სახალხო სკოლას ეყნო. მაგრამ დარწმუნებით უნდა მოვახსენო ამ ეაქბატონებს, რომ მე

სრულებით იმ ფიქრით არ გამიხსნია სამრევლო სკოლა, რომ ამით საზოგადო სკოლას ეყნო რამე, მით უმეტეს, რომ ღორეშებმა ბავშვებს, ეიმეორებ, არასოდეს არ უფლიათ და ეერც იელიან ამაშუკეთის საერო სკოლაში. და თუ მაინცა და მაინც სამრევლო სკოლის გახსნა მომაცდინებელ ცოდვით მიანიათ, მაშ ბოდიშს ეიხდი და იმედია მაპატრებენ დანაშაულს.

ღორეშის დაწყებით სამრევლო სკოლის მასწავ. სიმონ ჭუმბურიძე.

უსაფუძვლო სამღუბანო.

ორიოდე სამღვდლო პირისაგან ჩვენ მივიღეთ სამღუბანოთ სახე წერილები. ეს პატრიცემული პირნი გვემღუბიან ჩვენ იმისათვის, რომ ჩვენს ქურონალში გამოცხადებული იყო, რომ იგინი საქართველო-იმერეთის სინოდალნი კანტორამ დაშტრაფა ფულების გარდახდენიებით. «რა შეგვიჩნათ თქვენ, გეწერენ იგინი, რომ საქვეყნოთ გამოაცხადეთ ჩვენი დაშტრაფვა ის კი არ კმარაიყო, რომ ფული გარდაგვახდენისეს!» ეს სამღუბანოთ სახე წერილები რომ არ მიგველო, ჩვენ ვერ წარმოვიდგენდით, თუ ვინმე ამისათვის დაგვემღუბებოდა. შევლამ უნდა იცოდეს, რომ ამ დაშტრაფების გამოცხადება სრულებით არ არის დამოკიდებული ჩვენზე. ჩვენ არავითარი უფლება არა გვაქვს უარი უთხრათ სინოდალნი კანტორას ამისთანა ოფიციალური განკარგულების დაბეჭდვაზე. სამღვდლოების დასჯის და დაშტრაფვის გამოცხადება საქართველო-იმერეთის სინოდალნი კანტორის ნებაა და არა ჩვენი. ჩვენ რა უფაში ვართ.

რედაქტორი.

საისტორიო მასალა.

სამართალმოს ქველი ღროსი ნაშთები წმიდა
მკურნალები და სინას მთაზე.

შეტარებულის უნივერსიტეტის პატივცემული პროფესორის ა. ტაგარელისაგან ჩვენ მივიღეთ ერთი წიგნი სახელად საქართველოს ძველი ღროსი ნაშთები წმიდა მკურნალები და სინას მთაზე. ეს წიგნი გამოცემულია მართლმადიდებელი პალესტინის სამიმპერატორო არქეოლოგიური საზოგადოებისაგან, რომლის წევრად ითვლება ეს პატივცემული პროფესორი.

გველასათვის ცხადია, თუ რამდენად შესანიშნავი და სასარგებლოა ბ. ა. ტაგარელის შრომა. ჩვენთვის სასიხარულოა ის არის, რომ ჩვენმა თანამემამულემ ასე კეთილსინდისიერად და საქებურად შეასრულა პალესტინის საზოგადოების მისცემული. ჩვენი მკითხველებისათვის საინტერესო უნდა იქნეს ამ წიგნის ზოგადი ადგილები და ამიტომ ჩვენ დრო-დრო გადმოგეტყვადოთ ამ წიგნიდან ჩვენს გამოცემაში ზოგიერთი საინტერესო ადგილები. ამ ზოგიერთი ცნობები შესახებ წმ. ჯვრის მონასტრისა, რომელიც ძველ დროშივე დაუარსებიათ ქართველები სინას მთაზე.

წმიდა ჯვრის მონასტერი, როგორც მოგვითხრობს მთავარ-ეპისკოპოსი ტიმოთე, აღშენებულია სწორით იმ ადგილს, სადაც ღვთისმშობელი ღმერთი კეზარიაში, იგივე და ნამეა ღმერთისა. გველა ეს დარგული სხეები შეკრძნენ ერთმანეთს და გადმოქნენ ერთ დიდ სედ. ეს სე შემდეგში მოხსნა. მეფე სოლომონმა, რომელსაც უნდა და ეხმარა იგი მასალად იმ ტაძრისა, რომელსაც მეფე აშენებდა იერუსალიმში, მაგრამ ეს სე ურგისი გამოდგა და ამიტომ დარჩა იგი ტაძრის გარეშე. ამ სეზე სხდობადენ ხოლმე მღვდლები. შემდეგში ამ ხისაგან გააკეთეს ის ჯვარი, რომელსაც დღევანდელ ქრისტიანებში იმ ადგილს, რომელსაც დღეს აღშენებულია ჯვრის მონასტერი, და ღვთისმშობლისა.

თითქმის ამასვე მოგვითხრობენ ამ ჯვრის მონასტრის შესახებ საშუალო საუკუნეების მოგვარების, რომელთაც ჟოვანესიანი წმ. ადგილები. ეს მოგვარების, სხვათა შორის, მოგვითხრობენ, რომ აღმა დასაფლავებული იმ ადგილს, რომელსაც დღეს აღშენებულია ჯვრის მონასტერი, და ღვთისმშობლისა.

კეზარიაში, იგივე და ნამეა კი არ დარგა, არამედ ტყეზე მოყვანილი სამი ნაჭარი შუა, რომელიც შემდეგ შეკრძნენ და გადმოქნენ ერთ სედ და სხვა ამ მოთხრობათა შესახებ გვარგისი გერეგული წიგნიდან ნაშთებში 1102 წლის აქტი, და ამიტომ ზოგნი ფიქრობენ, რომ ეს მონასტრისა გერეგულია ბერძნულში სირიელისაგან. მაგრამ ამ მონასტრის აღმშენებლის ხელნაწერისაგან, რომელიც გერეგის 1038 წელს, სინას, რომ ასეთივე მოთხრობა გერეგული იყო წინათ.

წმიდა ჯვრის მონასტერი, რომელსაც არაბები უწოდებენ ღვთისმშობლის—ელ—მუსალიმის მღვდლობის იერუსალიმად დასავლეთით. იერუსალიმიდან ამ მონასტრამდის სულ ოცნა წამის სასაბურთო მანძილია. მონასტრის ისეთ ზეგანადიდ ჭაღში მღვდარობს, რომ მონასტრის ტაძრის გუმბათიდან იერუსალიმის სრულუბით არ იხედება.

ამ მონასტრის ნამდვილი ისტორია იწყება მეოთხე-მეხუთე საუკუნის ბოლოდან ნახევრადამ, ესე იგი იმ დროიდან, როცა ეს მონასტერი აღშენდა იმ სახით, როგორი სახითაც დღემდის მოაღწია მან ჩვენამდის. ჯვრის მონასტერი ერთი საუკუნე სო. ნამთა ბიზანტიური—ქართული სელოვნებისა გვარისათა ომების დროისა. ამ მონასტრის ადგილის შესახებ სხვა და სხვა. არანა იყენი წყნელები მეოთხე-მეხუთე საუკუნეებში; მთავარ-ეპისკოპოსი ტიმოთე, მოგვითხრობს, რომ ამ მონასტრის დასაფლავებული ადგილი შეიძინა საქართველოს პირველი მართლმადიდებელი მეფე მირიანმა მეოთხე საუკუნეში, როცა მეფე წმ. ნინოს, საქართველოს განმანათლებლის, რწმუნით წავიდა კონსტანტინის დიდის სინასად და შემდეგ მივიდა იერუსალიმში. არანის შემდეგ, როგორც მოგვითხრობს მთავარ-ეპისკოპოსი ტიმოთე, საქართველოს დიდმა და შესანიშნავმა მეფე გიორგიმ გარდასცემს (V საუკუნეში) აღმშენებელი მონასტრები იერუსალიმში და მის ახლო მახლობლად მონასტრებში და მათში დაასახლა ქართველი მღვდლები ამ მონასტრების მოსავლელად. და ზოგჯერ, ამავე ტიმოთეს სიტყვით, ვინმე ღმერთი შესანიშნავი ციხე სახელად მონასტრე შეუთიდა, რომელიც მღვდლობის ზემო ქართლში, მოვიდა პალესტინაში და დასასახლა წმ. სავარ მონასტრში. მეფე გიორგიმ მეოთხე-მეხუთე საუკუნეში (1027—1072 წწ.) გამოეცაგა ამ მონასტრის გერეგული იერუსალიმის მონასტრის ისე მოგვარებ ქართველთათვის თანამართლებს სახლის აღსა-

შენებლად. შროხორემ შესწავლა მეფის მიწდობილება. მთავარ-მეცნიერის ტიმათეს მოთხრობას ეთანხმება სხენებული მონასტრის კედლის მხატვრობა 1643 წლისა, მონასტრის კედლებზე დახატულია აიან მარანი, გასტანე გორგასლანი, მაგრატი და შროხორე.

1381 წლიდან მოყოლებული, ამოაბსტრუირი, თითქმის ყველა მოგზაურნი იმერლებენ, რომ დედოფალმა ელენემ, გონსტანტინე დიდის დედამ აღაშენა ჯვარის მონასტერი, მაგრამ ამის დასამტკიცებლად არავითარმე ისტორიულ საბუთებს არ ასახელებენ. უფრო სარწმუნოა, განაგრძობს ტობლეური, რომ ჯვრის მონასტერი აღშენებულია საქართველოს მეფის გორგასლანისაგან მეხუთე საუკუნეში იმ ადგილზე, რომელიც, შეიძლება, ნახუჭარი ჰქონდა მეფე მირანის (IV საუკუნეში) გონსტანტინე დიდისაგან. იმ ფაქტისაგან, რომ ფარსეკმა 1099 წელში იერუსალიმში შესვლის დროს ნახეს უკვე კარგი შენობა, ტობლეურს ის დასვენა გზა-მოჭყავს, რომ ჯვრის მონასტერი აღშენებული უნდა იყოს იერუსალიმში შემოსევამდის, ე. ი. სანამდის ომარი აიღებდა იერუსალიმს 636 წელში. ძველი წარმოსადგენია, ამოაბსტრუირი, რომ 637—1099 წლებში, როცა არაბების ხელში იყო იერუსალიმი და მისი მხლობელი მიდამოები, აღშენებით ისეთი მონასტერი, როგორიც არის წმ. ჯვარის მონასტერი. ტობლეურის აზრით, შროხორე აიბის განმასხვაველი და არა შირველი აღმშენებელი ჯვრის მონასტრისა.

ესლს მივუძღოთ უფრადლება იმ საბუთებს, რომელთაც მოაღწიეს ჩვენამდის მეოთხთმეტე საუკუნის შირველ ნახევრამდე დაწერილი. ეს საბუთები არიან: ხელ-წაწერები, ზედ წარწერანი, კედლის მხატვრობა და სხვა, აგრეთვე საქართველოს და უცხოელის მოგზაურების და მესიტროების მოწმობანი. ერთ ხელ-წაწერაში, რომელიც დაწერილია წმ. საგა მონასტრში 1038 წელში, შროხორე მადლობს დემეტოს, «რომელმაც დარს ჰყო იგი უღირსი, მიუხედავად უძლეურებისა და სიღრმისა, აღმუშავდა ტაძრისა ამა წმიდა ადგილზე ცნოვალ მყოფელი ჯვარისა და შემოაბდა მისისა წმ. მხატვრების იოანეს და წმ. მათეს საღმრთო წიგნების სრული თარგმანით.

ეს სიტყვები ცხადთ გვიჩვენებენ იმ ადგილს, სადაც იზრდებოდა ჯვრის ხე, ანუ სადაც უკვე მდებარეობდა ჯვრის მონასტერი, ანუ ორივენი ერთად. ამასთანავე ამ ხელ-წაწერის ავტორი გიორგი შროხორეს უწოდებს ჯვარელს ე. ი. ჯვრის მონასტრის ბერ-მონაზონს. მეორე ხელ-

წაწერაში, რომელიც ეკუთვნის 1040 წელს და რომელიც დაწერილია ღვთის შობლის კალიძის მონასტრში წმ. სიმეონ საკვარველის სახეში, ანტიოქიის მახლობლად, ორი ღვიძლი ძეგბის გაზრდილის და იოანესაგან, ხსნის, რომ იგი დაწერილია მათი მასწავლებლის შროხორეს ბრძანებით, რომლის წინამძღვრობის და ზედამხედველობის დროს შენდებოდა ჯვრის მონასტერი. 1055 წლის ხელ-წაწერაში, რომელიც დაწერილია არის ჯვრის მონასტრში, მწერალი და მეფემეფ ფარსმანისა იოანე და შეილი მისი მიქელა დავლი ორგზის ასახელებენ შროხორეს ჯვრის მონასტრის მშენებლად; იგინი მოგვითხრობენ, რომ შროხორემ აღაშენა ეს მონასტერი «ერთი კეთილ-მარწმუნე კაცის ექვთიმეს ბრძანებით და შეწყვიტობა (1028 წელში)». ამასვე მოწმობენ ათონის ივერთის და ხსნის მონასტრების გარდაცვალებულთა მოსახსენებელი წიგნი. ალბად, 1038 წელში მარტო საკრებულო ტაძრის შენება იქმნებოდა გათავებული. ამას ის გარემოებად ამტკიცებს, რომ 1056 წელში, როდესაც გიორგი მთაწმინდელი მეორედ მივიდა იერუსალიმში (შირველად იყო 1044 წ.) და მიიტანა ხანუჭები, რომელიც მეფის ზაგარტის დედამ მარანმა გაუგზავნა ჯვრის და სხვა მონასტრებს (მათ რიცხვში უფლის საფლავის ტაძრისაც, რომელიც დაქციეს თთერებში და რომელიც შემდეგში ხელახლად განახლებულ იქნა 1050 წ.), შროხორე, როგორც მოწმობს გიორგი მთაწმინდელის ცხარეების აღწერა, აშენებდა ჯვრის მონასტრს. აქლამ ცხადათა ხსნის, რომ ამ მონასტრის შენება დაწვეულ იქნა მეოთხთმეტე საუკუნის 30 წ., და გათავდა 60 წელში. აქლამ უნდა ვიფიქროთ, რომ უწინდელი შენობისაგან, თუ ეი ეს შენობა არსებობდა, ქვედ აღარ დარჩებოდა, და ამიტომ მთლად ხელახლად იქმნებოდა აღმუშავებული მონასტერი. ამას გარდა ათონის ივერთის მონასტრის გრებულში 1074 წ. დაწვეულთა აღბა იერუსალიმში «ჯვრის მონასტრის აღმშენებლის გიორგი შროხორეს მოსახსენებლად». ბოლო დროს ქართველი მოგზაურები და მღვდლები აღბა ამავე ფაქტობაში. მონასტრის ტაძრების ზემოდა კედლებზე დახატულია შროხორე, რომლის სურათის ქვემოთ არის შემდეგი წარწერა ქართულ ენაზე: «წმიდა შროხორე ქართველი». შროხორე მთელი ტანით არის დახატული. მის ქვემოთ არის წარწერანი საკრებულო ტაძრის განმასხვავლების ღვანისა და ნიკოფორისა. ეს წარწერა ეკუთვნის 1643 წელს. ამ ფაქტობისაგან ცხადათა ხსნის, რომ ჯვრის მონასტრის შენება დაიწყო ბერმა შროხორემ.

ამ საქმეში მას შეულოდენ ნიჟთიკრად წმიდა ეკქთიმე ქართველი, რომელიც იყო მეორე წინამძღვარი ივერთის მონასტრისა და საქართველოს მეფე ზაქარტ IV და მისი დედა. აგრეთვე ცნადა, რომ 11—ტე საუფენის მეორე წელში მონასტრის უმთავრესა შენობის ნაწილი, მაგალითად სარებულო ტაძარი, რომელიც აღშენებულია წმ. ჯვრის სახელობაზე, უეჭველია, რომ მთლად გთავიკული იყო, და პროხორე უმცირესი თხოვრებად ამ მონასტრის წინამძღვრად. მაგრამ, როგორცა სხანს, ამ მონასტერში ცოტა ბერ-მონაზვნები უოფილან და ბეკრი რამ სკიროვანს ც ქქიანთ, ასე რომ პროხორე სხვა მონასტრებში აწიანებდა წიგნებს ქართველ ბერებს: ხელნაწერა 1038 წლისა დაწერილია წმ. სავას სავანეში, ხოლო ხელნაწერ. 1040 წ.—დუთის-მშობლის კალა. მას მონასტერში, ანტიოქიის მახლობლად; 1051 წ. თვით ჯვრის მონასტერში დაწერილ იქნა მარტო ერთი ძეგრთასა ხელნაწერი. 1061 წელში წინამძღვრის გიორგიის დროს ამ მონასტერში დაუწერია მხარავლიტონი ბერ-მონაზონს გზბოელს. ამ სახით პროხორე დრო და დრო კრებდა თავის მონასტერში ბერებს, რომელთაც იცოდნენ წიგნები, წერა და მხატვრობა.

1099 წელში ჟვაროსნებმა, რომელთაც დაიკავეს იერუსალიმი, და მოგზაურებმა თვით მეთრონიმეტე საუფენის დამდევნი ჟვაროს მონასტერში ნახეს კარგი სარებულო ტაძარი, თუმცა იგი უწმინდესობასა აოხრებული იყო წინა დღით, მინამ ქრისტიანები დაიკავედენ იერუსალიმს. მაგრამ ამ დროს ეგვალზე უფრო დაზარალებული იქნა ბერ-მონაზონთა საცხოვრებელი ბინები და ზოგიერთი შენობანი ამ მონასტრისა, განესი სარებულო ტაძარი. რუსის მლოცველი დანიელი 1106—1107 წლებში კებათ ახსენიებს ჟვაროს მონასტრის და მის მხატვრობას, როცა თრანკეს დაჰქროლილ ქქილათ იერუსალიმში 1199—1187 წლებში, ჟვაროს მონასტერი ეკუთვნოდა ქართველებს და მასში იყო ქართველი წინამძღვარი. ამ დროს ეგვალ მწერლები ჟვაროს მონასტრის მუღამ გიორგიის მონასტრის უწოდებენ. მეთრონიმეტე საუფენის გამოკვეს ანუ მდებარე საუფენის დამდევს, აშობის მთავრებ-მხატვრისა ტიმოთე, ქართველმა პეტრე მათა რუსთაველმა, რომელიც აზის ავტორი გამომჩინილი პეტრის და ეფრემის ტუომისისა თავის საწრეთ ანუ საქართველოს დიდებულ დედოფლის თამარის საწრეთ დასაქა სარებულო ტაძარი. ეს ზეპირ-გადმოცემა მტკიცდება იმითი, რომ

თვით ეს პოეტი დასატულია ტაძრის მეორე სვეტზე შესაჯალ კარებამდ მარჯვნივ. პოეტი სდგას დახოქილი წმ. მოწმის მკვთის და წმ. იოანე დამასკიანის შუა, სელები მდლა აქვს აწული, პირის სხვე პოეტის მიეწულია იოანე დამასკიანისადმი. სახატის ზემოთ აზის შემდგვი ქართული ზედ-წარწერა: შოთა რუსთაველს, რომელმაც დასაქა ეს ტაძარი, შეუნდოს უფაბი ცოდვებს». ეს გამოხატულება ეკუთვნის 1643 წელს, მაგრამ ადვილად სთვითქვამია, რომ ეს მხატვრობა იყო 1643 წლამდის, რადგანც მონასტერი ამ დროამდისც იყო დასატული. პოეტი დასატულია საშუალო საუფენების ქართველი დღი კრის ტანთ-სდგელში და აზა სასულიერო პირის სამოსელში, მასამდამე ის თქმულება, რომ პოეტი ბერად აღიკვეტა, სარწმუნო აზ უნდა იყოს.

(შემდგვი იქნება).

წარმომავლობა სიტყვისა ლმერთი.

(გაგრძელება *).

მან აზ იცის, რომ ერთს სხანში მკვლს მეგობრებს ქვედით უმთავრესა მამა-ღმერთი ოსირი და დედა-ღმერთი იზილა. ამათან ლეწინარეს უოკელთა საუფენთა აშვა მე ღმერთი საუფენო და შემოქმედი უოკელისა ლორა ანუ ბორ. რა წარმოდგენა ქქილათ ამ ღმერთზე, ეს სხანს ერთის ქურუმის დღადებისან, რომელიც იეროგლიფურს წარწერად დაწმისილა: «თავანსიტეს შენ, ჭოი მზევ, დგოაბურთა ურმაჲ თვით. მობალო უოკელს დღეს! შემაწვალე მე, ღმერთო დილის მზისავ, ღმერთო მწუხრის მზისავ, მფლობელო ორისავ ქვეყნისაო—ლორა, შენ მხოლოდო, ჭეშმარიტო, ცხოველო და დაუხანაზოკო»...

ამ სხანსა, რა სხანსაც აქ ვებოთ, მეგობრე იყო დაეფილი რამდენსამე მახრად. თვითუღ მახრას ეწელა მიჩეგებელი თავისი მფარველი, ადგილობრითი ღმერთი, მაგრამ ღმერთი ღორ ეგვლას სწამდა და მთა-

*) იხ. «მწერისა»-ს № 3.

გან დემკრატად მიიხსნა. რამდენიმე მასრა კი ისეთი იყო, რომ დემკრატთა ღირსებას უზღოვრებდა. იყო, ეს განსაკუთრებული მიხედვა ისეთი იყო, რომ გოგონა დღეს არის საქრისტიანოში: მცნობარი ხომ უგელას ერანობით გერმანში, მაგრამ ზოგაერთი სოფელში მცნობარის სახელთანავე არის ხოლმე აშენებული ეგვიპტელები. ძველ მეგობრებთანაც კი იყო. ზოგ მართალი იყო (სიტუაცია-მასრა-მანაც, ღირსება-მანაც და გამოცხადებულა) ღირსის სახელთან. მაგალითად: ტურტის მასრას ადგილობრივ დემკრატის სახელი განუყოფელი იყო (სიტუაცია-მასრა-მანაც, ღირსება-მანაც და გამოცხადებულა) ღირსის სახელთან. მაგალითად: ტურტის მასრას ადგილობრივ დემკრატად ქვეყნის გათვალისწინებით. მათე მასრას, შორს—დემკრატთა მართალი და ღირსი განუთავსებლად მიიხსნა. თუ ქალაქი რომელიმე დემკრატის სახელთან იყო გაშენებული, ან მისდამი შეიქმნა, იმ ქალაქსაც იმ დემკრატის სახელი ეწოდა, მაგალითად: მასრა-მანაც—ამდენით, უმთავრესი ქალაქი ეწოდებოდა სმენ-ბორა. ჩრდილოეთის მხარეს მათე მასრა-მანაც იყვნენ დემკრატები ღირს-ბორ-ხეთი და დედა-დემკრატთა ხეთი. იქვე მეთერთმეტე მასრაში ადგილობრივი დემკრატთა იყო აბი-ბონი, ე. ა. მან დემკრატთა და დედა-დემკრატთა. ქალაქ ტანისში არის რამდენიმე დემკრატთა, რომელიც დედა-დემკრატის ეწოდება. აქ უმთავრესი დემკრატთა იყო ღირსი და მდებარეობითი ბონი, რადგან შეერთებულია გამოდის ღირსი, ე. ა. მან-დემკრატთა და დედა-დემკრატთა; შორეს—სოფალი მთავრ-დემკრატთა და დედა-დემკრატთა, კერძო დედა-დემკრატთა. ასევე ავთისხეთი, რას ნიშნავს თითონ სახელები ღირსი და ბონი. ამას მაგალითი მოკლედ გერ განმარტავთ.

მეგობრებთან სხვა და სხვა დემკრატის სახელს შეაერთებდნენ ხოლმე ერთად და ერთის დემკრატის სახელი გადგოდა მათე დემკრატთა. რაგონი ძველ მეგობრებთან სახელწოდება წარმოადგენს სხვა და სხვა თემის შეერთებით, კერძო ბოლომდე მთავრ-დემკრატთა შედეგად იყო სხვა და სხვა, ადგილობრივი გუბერნიების შეერთებით. (სიტუაციის განვითარების მსგავსება ხომ ამ სჯერდს და განისაზღვრება—გერ მთელის დანაწილება; ამ ნაწილების და შედგენილობა და ბოლოს ასევე გაერთება, განზოგადება). უმეტესად დრომ თავდაპირველ იმის მხლოდ ერთი ბრწყინვალე დემკრატთა (ცნა), გამწვანად და მუშავე ფოქისა, მხლოდ სხვა და სხვა ქვეყნის სხვა და სხვა სახელით ცნობადი, უგელან კი ერთნაირად ბუნდით წარმოდგენილი. მეგობრების მითების იდეა იგივე თავდაპირვანდელი, ზოგად-განზოგადებული შესვლასთან

დემკრატზე, რაგონი ქმნილებითა მარბინებულზე. იგივე კაცს ეცხადებოდა დღის სინათლეში, სამუდამო, სადაც ცხადთი შედეგად გამოჩენილს ძალას. სიდაში ტანის ერთი, სადა გამოჩენილებულია დემკრატთა ნით, რამეს ქვეშ ნახს ძველი წარწერა: «მე გერ უგელავი, რადგან არის, იყო და იქნება».

ამ ერთის დემკრატის ზოგადი იდეა სხვა და სხვას ახატავს შექმნილებული იყო სხვა და სხვის მხრით და გამოჩენილებულია სხვა და სხვა სიმბოლოთი. ამას გამოდის მისი მრავალსახობა ადგილობრივი თანხლებად ერთს დასახელებად. მაგალითად: დემკრატთა ბორ იყო მართალი დემკრატთა ედგუში, კემ იყო დემკრატთა გაბრისა. ენეი—მუშავე ენესი და სხვა. ადგილობრივი შესაძლებელი იყო, რომ ახალ დემკრატთა მიკლ მართალია დემკრატთა თვისება; შეიძლება ერთს ხატებაში მოთავსებულიყო რამდენიმე დემკრატის ატრიბუტები; ისიც შესაძლო იყო, რომ რამე სხვატა ერთად შეზავებულიყო. უგელავი ეს ხშირი იყო, ამიტომ რომ თვითიველი კერძო დემკრატთა თავდაპირველ გამოხატვად ერთს და მასვე ერთგვარად დემკრატს. აი ამიტომაც ძველ დემკრატთა ასე გადგოდა მოკლედ-ხრდები იმ ერთგვარად არსებაზე, რომელმაც თავი თვის განიხილა უწინარეს უგელავთან საუბრით. ერთი მეგობრული იდეა ამოხსნა: დემკრატთა ძალაში გამოჩენილებულია ნაწილი დემკრატთა, ნითთან თვისებანი კი შეტ სახელებად, რადგან შედეგ ცალკეულ დემკრატთა გადგენილს ხელში, სწორედ ასე, რაგონი შედეგად სახელი სახელი ხშირად იქვეა არსებითი სახელად».

მეგობრებთან თავდაპირველი სრულადაც არ იყვნენ სხვის, კაცის, გულის და მისიონების მდემკრატებანი. მათი ზოგადი ერთგვარადი დემკრატთა იყო წარმოდგენილი მისი მრავალსახობა სახელად. ამას იდეა მეგობრული გონებაში არ დემკრატთა თვისებანი მრავალსახობაში თავიანთი დრო—უმთავრესი, მეტადვე შეგნებული მეგობრებთან გონებაში. კერძო კაცთა შორეულ სამუდამოთ, ბატონიანთან, გადგოდა მეტრებთან, ხშირად და რადგან ასევე გაწეული იყო, იგივე აქ გაერთიანდა და ბოლოს გაწეული სიმბოლოთადად გამოითქვა.

რაგონი ნების სადგომი წარმოადგენს ნათესავად დემკრატთა თვისებანი: დემკრატთა გამოწვევა, მაღალი, დაუბრუნებელი, მდებარე, და სხ. კერძო მეგობრებში რა-

მლისამე ადგილობრივ ღმერთის ძეგლზე სმირთ გრძელ მოწოდებაში ნათქვამი იყო ამა თუ იმ ღმერთის ეგულს სხელები, ჩამორუსებული ეგულა მისი თვისებანი და ბოლოს ადიდება, როგორც თავი სხვა ღმერთებისა. აქეთვე ცხადით სწას, რომ შეგნებულის მეკეპიტელის გულ-გონებაში, ისე როგორც ინდოეთისაში, არადეს არ აღსაზიდავ ძეგლი ბუნებრივად ერთობრივს ღმერთზე და თან და თან გამორჩეულია. ამათთან შეგნებულის მეკეპიტელის წამოადგენილებაში კერძო ღმერთები და მათი სხელები იყენ მხოლოდ მრავალსახეობითი გამოჩენის ერთისა და მისვე ღვთაებისა. ეს იქმნის მეტადვე იმ დროის მეკეპიტელებზე, რომელთაც შეესწავნენ მეკეპიტის გავრცელების, ცალკეულ მსხრბრის ერთ სხელებშიყოფად გადაქცევას. რაჟა ამის გამო აღიიზნებოდა გულტრები ერთგან შემოაკრება და დაილაგა, ეს სხვა და სხვა ღმერთები გახდენ აღმნიშვნელად ერთის ღმერთის სხვა და სხვა ნაშეგულობას: მცხრვარ ძალის, სიოფლის, სინათლის, საღვრთულ მღვდამრეობის და მისათნების. მამრობითი ღმერთები პტა, ამჰონ, რა, არეფერსი, მანდალისი, სხარისი და მრავალი სხვა ბოლოს მოთავსდენ ერთს მთავარ ღმერთს მსირისში. მდგრადობითი ღმერთები: მტრ, ანუეც, საკი პტამ, და სხ. დასაზოგდენ იზიდაში, რომელსაც უწოდებდნენ ღმერთს ბუერ (აითათას) სხეულის ღმერთად. ეგულა ეს ღმერთები ერთი და აზოვე ოსირი და აზიდა სხვა და სხვა სამოლოებზედ გამოასხეულა, შესხამ მისას, თუ რა ზეისება უნდადით წინ წამოყვევებით. როგორც მრავალგვარობისა იყო ღვთაების სარტყის ოსირისში, იც სწანს აქითვანდ, რომ შემდეგში ბერძნებს დანახეს მასში ზეკის, დიონისი, გოდესი, ზანა, აზოლონიდი, ღმერთებს და სხ. აი ამ ოსირის და აზიდას ძე იყო ლორ, ძე ღმერთი. შობილი მთავან ღმერთს უკველით საუფუნეთა. ეს გორ სხვად კვარ რად წამოედგინა მეკეპიტელს, თუ ან უკველ დღე ღმერთსწინაყოფად, უოვლის მით ბუნებელ და უოვლის განმცხოველებელ მზედ. მისი თავი მიმოგორავს ცის მარჯვანზე და გაფრადებული ანათებს სან ზესენელსა და სან ქვესენელს. როგორ ან უნდა შეკერთება მეკეპიტელს მასში უკველით ღვთაებური. ერ. თი სარტყით ლორ ნიშნავს ყოვლის მხედველს მხეს. ოსირი მეფეობს მგვადრთ სამეფოში, მაგრამ ისინი ღორ—ის სხეულ. ღმრ—ვე—ხრტრ, ესე იგი უფა—ღმრ—ღმრ ნიშნავს ურმას გორ, და ბარპორატ თურმე გაბერწელებული მეკეპიტური სიტყვა. ღორ მღვდელს

ტიფონს, მაგრამ მთლიან ან კლავს: ტორ—ღმრმესი გადუქრის მარტვებს და ჩაგვკე აბამს სიმებად.

თიკეპიტელი თითქმის უკველ მეკეპიტელს ამაღლ, რომ კერძო ღმერთებში სუფიებს უხეანასა ერთი ღმერთი, რომელიც თვითულის მითკანში ზედაწევანდ სდება თავისის რომელიმე კერძოთი. კარგვანი გამოხატულება შინაგანის ძალის გამოთქმელი ბოლოს და ბოლოს იხდოდა რწმუნოთაობის დარწხ ცხადი და საღმრთო შიდაშინ კერძს დაუწერ თაყვანისცემა. ერთი სარტყით ხალხში განმტკიცდა კერძოთაყვანისმცემლობა. ამისგან იყო, რომ ფარა ამენბორტენმა (25-ე დინასტია) მაშუშა დადი შენობა განჩაის ცამდს; გორ მან უხინდელი სარწმუნოება და გადაწერა კავრტვლებია უველან თაყვანისცემა თაყვანისცემა ერთი ერთბოვის ღმერთისადაი, რომელსაც სედავას მზის სიმრცელეში. მან ეგულა დასმო, რაც სად ტამრები იყო; მისაში სახსენებელი ამომასის, თათონც გამოცხადება სხეული და აწოდა შუან—ბუენ, რიცა ნიშნავდა მზის წრას ციმბიებას. ერთი სარტყით ამენბორტენმა განმცხოველ და განაფრად ღმერთი ღორ. დასდასობა, უფრის უმცროსობა და სრასცელობა ღმერთებისა, რიცა სუფიებსა ანა მარტო მეკეპიტელებში, ანა მედ თურანლებში, ასურებში და სხ. ამენბორტენმა მირანს იყვანათ აღმოფხრა. ამისგან დაიწყოებაშიმეც ოსირი და აზიდაც.

სარწმუნოების განვითარების შირველს ხანაში გაცხადობა როდი აღმერთებად ხილულ სატრებს, ანა მედ დიდებულს ბუნების მოვლენებში სედავს გამოცხადებას ერთის უხეანას არსებისას, რომელსაც თაყვანისცემა როგორც მღვრებას, მყოფობს ამ მოვლენებში ამასთან ერთდმერთობის დღე აზოთ სამიტებს, აზოვლებსაც ქვეანდა. ზარათუტურად (ზორასატრი ანა ნამდვილი სხეული) აღმოშობა და კარგველი ფორმა მიცა ამ სარწმუნოების და დასახ იგი თაყვანისცემაში ატურამსდისადმი.

ადრელები თავისი პლასტიკურ მიდრეკილებიანებრ კერძო მოვლინებით გამოხატულობით მიასწრფენ ერთის იდეალურ წარმოდგენას, რომელსაც მიცეს მრავალსახე კარგვლობა. ამ დასახებით წარმოს აწილები პატრანამივე ადარებდენ, თუმიც ბუნდეთ. სემელები ხომ მასაშველ მიკრებს გარეშე შირდაშირ, მეგრცხადთ ღმრეკან თუ მიკრეზთან და მის ხელს სედეენ უკველს მოვლინებაში. სემელს ეფრსობა აწილის დაუღალავი მიმომხილავობა და მიმოწვლილობა. კარგვლობას სემელი აძლევს მხოლოდ მანისხეულ მისაშენ-

დობას, ანუ იგი გი საგნის გარეგანს ფორმასაც დიდად აფასებს. აქეთიან ცოტად დარწმუნების შარდამორ გადმართებად. აზრში, მოსკ და სხვა პოტრიატ-წიხის-წამრეტუვლნი დიდის მჭრუნველობით იცვნი თვისტომ სემელებს ამ დავიწყებისაგან და წინ წამოსწვენი ღვთის ერთმართობას და სუფიარობას. ამავე დროს წარმართობა-ბის მისდევს ამ ღვთაების გერძო მისრებს, მისის ანსკ-ბის განკითარებას, შედამწვენილებას და შეუვის სხლნი ზოგადს ბუნების ცხოვრებაში. წარ-თების მეზობლად და თანამცხოვრებო სემელნი ისინალები და სხვანი ხშირად ვარდებიან ამ გერძო ღმერთების თავანებაში. ისინიც წარმართებოთ თუთყას სტეპნი ბადას (შხის ღმერთს) და სხვებს, მაგ-რამ მალე უმჭრუნვებან თავისსავე იგივეს. ბუდა და მისი ღმერთი ინდუსების ებისავე გაერთიანებუ-ბულია და მერტიორს სენას გუჟი ბუდას ცხო-ვრებასა და მისი ღმერთის ისტორიას შორის. თურ-ნ-ლებს წარმოდგენილებამაც სარწმუნოება შეცვლის ერ-თის ურენასის რწმუნებაში, თუშა მათის შესედელო-ბით თათუფს მოვლინებაში სხნს უფლება რა-დღე განსაუთრებულის სულების, დემონებისა.

მთა სიტყვით, რომ თავი დანებობთ ბერძენთ დიდს ფილოსოფოსსა, შეგვიძლია, დავრწმუნდეთ, რომ მუდღის ძველ ტოპიშში ეგვლეან თავისებურათ აღსარ-ბულია ურენასი ანსკა. ეს ანსკა მამიდალეს ხალხს, თუარ მისი სახე, სხვად გერა რად წარმოადგინა გა-რეკნულად. არც საგვირგვლა. აგი მსეჟად უშუალო-რის, ურეკნულეს და უდალეს კვარას სედავდ. მზე ამბაშუქებს დილით, აზრწინალებს ქვეწარზობას, თავისის ცხოველს-მეფეულ სსავებით ათფოს და აღმარმების მს... მწუხრასი ნაათქმის უფერულ ში, რთი სელახდა აღმარმწინდეს და ასე უოველ ციანსა დაღეს. ამ მზის ღმერთს სხვა და სხვა ხალხში, სხვა-სხვა სახელი ერქო და სხვა და სხვა ემბლეით გამოი-სტუბოდა. მეგვიბტეში გი მისი სახელი იყო, როგორც ვთქვით, ღორ ანუ ბორ. ემბლემა მისი იყო, ზოგან, ოფოგი, რომლის ქოჩორ-ჯილა ადვლათ მთაგანგდა მეგვიბტელს მზის შარვანდელს, გაშალ დასკას. უფრო ბევრგან გი მზის ემბლემა უვადთ მეგვიბტე-ლებს ქერა ღორი, რომლის ცედა ჟავანი თავისი გამო-სტუბოლობით ვიდევ უფრო ცხადთ მოგვარებულად იყო მზის სხივთ ტემბიშის. ამიტომაც ღორი წმინდად, სამსხვერპლო პირტუგვად ითვლებოდა მეგვიბტეში და მის ღრუნეს საიდუმლო მნიშვნელობას ამჟღავნებ.

(გერეთსავე პოტივებაში უვადთ ღორი ძველ სლოვე-ნებს, რომელნიც ალენით უმღერდენ მას: «СВИНЬКА МОЯ СВИНЬКА, СВИНЬКА ЗЛАТОЩЕТИНЬКА». (ფორფორიკვი))

ახლა თუ გვიხსენებთ, რამა მეგვიბტეში იყო ვიდევ ადვილობით ღმერთი ჭონთი, ადვილი გასაგება, საითგან წარმოადგა მეგრული ღორ-ბონთი. (რეზნით გადმოვად აქ ეს სახელი, ამავე ქვევით).

სვანურში ღერ-ბეთ და ქართული ღმერთი სათ-განდა წამოადგა, ამას მეგრე გვლევს ალენ უნდა შემდგ უკომთქმელისა. ღერ არას იგივე ღორ და ეს ორ-სიტყვა თვითონ მეგვიბტეში ერთი მეგრის ნაცვლათ გაურეკვლათ იხმარებოდა სიტყვა-მსუნში. ახლანდელი მეგვიბტოლოგებიც ერთსა და მსკე წიგნში, ერთსა და მსკე კაბადონზე ერთისა და მსკე მნიშვნელობით, სან ხმარობა ღერს, სან ღორს. ისიც გი უნდა მოგახსენ-სიონ, რომ ზოგან შროვინიბაში, ძველს მეგვიბტეში ღერ ითვლებოდა მთავრის ღმერთად. ზოგან ვიდევ ეს ორი სიტყვა შერთულად იხმარებოდა—ღერღორ და ამ ფორმით კანებიც იმეგვადენ სახელად, მაგრამ მარ-ტოკა მეფეობა, ან მთავარ-ქურუმები, მაგალითად: რა-მეს 7-ე რა მოკვდა, მეგვიბტის ტესტი დახვერო ამომნ—ღმერთის მთავარ—ქურუმში, რომლის სახელი იყო ღერღორს *) ერთი სიტყვით არას ან მთავრისა ღმერთი, ან იგივე მისი ღმერთი ღორ. ეს, ვთქვით ასე, მაგრამ ეს მეთ საითვად წამართა, ივითსავს მეითსველი. გერდებით ესეც განმარტო.

მადის სხის განსაგებაში უოფილა ღერა ქარ-თვლებისგან აღსარებული მთავარ-ღმერთად. ისიც ცნო-ბილია, რომ ძველის ძველ ქართველებს მრავალ საუეუ-რის განსაგებაში ქონიით სუფლი და წკიი რეზო მ-გავბული, მტერად, გატყვეული, ბოლოს, როგორც საუფალოთი მომადარა, ქართველები შესულ თანდა-თან გერმთაუგინისტელობაში, ე. ი. სარწმუნოების განკითარების ახალს ხანაში, ამ განკითარების მიზეზა სამეგარი იქმნებოდა. ადამიანი (ქართველი, ამ შემთხვე-ვაში) ხილულის: ბუნებისაგან ათვისწიხებს უსილავ ღმერთებს, ხორცს ასხამს მათ, ხილულებად ქმნის ან გამოსტუბოთ, ან გამოქანდაკებოთ. (გონებით დახალს სარისზე მეგვიბა ადამიანი გარცხობით შესტყვრის უო-

*) ამ ღერღორს დროის ცხადთ სხნს კვლი ფარა-ნთა უფლისა აწაში. ღერღორს მეგვიბტეში შემწეა (ბოლიის სწავა) შეფილა გამეცეული იერობაში. ეს ორი სოლომონის დროს თავს დაესხნენ იუდაელი სამეფოს და ბევრი ქალიშვილი ააბრეს.

გელს უწყველად მოკლენებს და მზათ არის ეთაჟანოს მას შიშისა, ან პადლიერობის გამო. გადმურთება, ასე ვთქვათ, მისთვის არის მიუცდლებელი რეფლექსი, როგორც შედეგი მწვე შთაბეჭდილებისა. ზერუს (პერეცხა) მცხოვრები უწოდებდა ღვთაებურად: სამსხვერპლო ცხოველს, მაღალ კოშკს, კლდეს, ექვს-შედე თითაისს კაცს, ბრწყინვალე ქვას და მისთვის. ანათუ ზერუს მცხოვრები, უწინდელი საღებო თვითუფლის შესანიშნავი მოკლენების მიხედვად და მარცხედ ქმნიან ცალკეულ ღმერთებს და ამ შემთხვევაში გადმურთებულა საგნის შინაგანი ძალი და არა თვით საგანი. ასე რომ, თითოეულის ინტენსიურობით, უმთავრესს შემოქმედად უოკლისა მიახლოებთ ერთი ძალი და ეს კერძო ძალები მის განტოლებასად. ერთი სიტყვით, შემდეგ სანაშო უფრო ცხად ცხადი გამოვლენით მდებარე ერთი და ეს კერძო ღმერთები იყვნენ იმისი მეტი.

თავად ამ მტრ ღმერთების განხილვის მიხედვით იქმნებოდა ადგილობრივი. თვითუფლის თქმის ჭეჭვად თავისი მფარველი კერძო ღმერთი, გარდა იმ საუბრელობა მფარველისა, ეს უგანასხეული იყო, ვთქვათ, სახელწოდებით ღმერთი; ზარეკელი მამის იქმნებოდა მეტი; ორთველი ერთად—ღმერთ—მეტი.

(შემდეგი იქმნება).

რა სასარგებლონი არიან უმუშარები მცენარეობისათვის.

ფუტკრები გვაძლევენ ჩვენ თაფლს და ამიტომ ისინი მივიჩნიოთ სასარგებლოდ, მაგრამ ამ სიტყვებს გარდა ფუტკრებს დიდი მნიშვნელობა აქვს როგორც ხეხილებისათვის, ისე საბურთე მცენარეებისა და მინდვრის ბალახისათვის. ღლეც უცვლელა ნასწავლი მყოფაზე კაცი დარწმუნებული არის, რომ ფუტკრებზე არის დამოკიდებული ხეხილის, საბურთე მცენარეების და მინდვრის ბალახის უხვი მოსავალი. ფუტკრებს ერთი მცენარეიდგან მფარვეზე გადაქცევა ყვავილის მტერი, რომელიც ანაყოფიერებს მცენარეებს და უზრდის მარცხედებს. ღმერთები, რომ ის მცენარეები ჰყოფიან უფრო კარგად და ბევრ ხილსაც ისმენ, რომლებზედაც უფრო ხშირად დაფრინდებიან ფუტკრები. ბერძნულში, მრავალს ადგილს, მიწის

მუშა ნემცებს ზაფხულობით ფუტკრის სკები გააქვსთ ყანებში, რომ პურის მოსავალმა უფრო იხიეროს და კაცი მარცხელიც გაიკეთოს. მრავალი წლის გამოცდილებით შეტყობილია, რომ სკების ახლო უფრო კაცი მარცხელიც თავთავეს იკეთებს პური, ვინც სხვა ადგილასა. საფრანგეთში ერთ მებალეს რამოდენიმე წელიწადი ბალში ხილი ძალიან ნაყლებად მოდიოდა. შემდეგ ამ მებალემ გააშენა სკები თავის ბალში. ამ დროიდან ხეხილებმა ისე უხვად მოიხსნა ნაყოფი რომ მებალემ არ იცოდა, როგორ მოეცოდა მოსავლისათვის. მართმა ნასწავლმა მყოფაზე სცადა შემდეგი: მან ფუტკრების სკების მახლოვლად დასთესა თვითი იონჯა ბალახი, ნათესის რამოდენიმე ნაწილს გადაეხსნა წიდა ნარმა, რომ ბალახზე ფუტკრები ევრა და მსხლითიყენ. როცა იონჯა დამწიფდა, პატრონმა მოსკრა თავთავეები როგორც ნარმა გადაფარებულ იონჯას, ისე სხვებს. შემდეგ ცალ-ცალკე გამოუშენა ისინი. აღმოჩნდა, რომ ნარმა დაუფარებელი იონჯის თავთავეებიდან უფრო ბევრი და უფრო მსხლილი მარცხელიც გამოვიდა, ვინც ნარმა გადაფარებულბიდან. აგრეთვე ამ სწავლელობა მყოფაზემ შენიშნა, რომ ნარმა გადუფარებელი იონჯა უფრო მაღელ გაიზარდა და დამწიფდა, ვინც ნარმა გადაფარებული, რომლებზედაც ფუტკრები ევრა დაფრინდებიან. ნარმა დაფარებული იონჯა უფრო გვიან იზრდებოდა, რადგან მის ყვავილებიდან ფუტკრები ევრა სწულნიდნენ ტკბილს წვეს, რომელიც სქელდებოდა ყვავილში და ამითი უშლიდა ზრდას იონჯას. ამავ სწავლელობა შენიშნა, რომ ნარმა გადუფარებული იონჯა ყვავიების შემდეგაც იზრდებოდა, ხოლო ნარმა გადაფარებული კი არა.

სამზღვარ გარეთაც შენიშნეს ნასწავლმა მყოფაზემ, რომ ფუტკრები ძალიან სასარგებლონი არიან ბაღებისა და ნათეს მინდვრებისათვის. მართმა მიწის მუშამ მოაშენა თავის სათიბებში კრახანა ბუხები; ამ დღიდან სათიბებში უფრო ბევრი ბალახი მოდიოდა. პეტროლიაში უწინდელს დროში სრულდებით არ იყო ფუტკრები, კრახანა და სხვა მწერები. შემდეგში იონჯა ბალახის მოსავლის გასაღებლად პატა მოაშენეს კრახანა ბუხები. ეს მწერები მაღელ მოშენდნ აქ და ამ დღიდან იონჯას მოსავალმა იმატა.

ამერიკაში არსებობს საზოგადოება, რომელსაც დიდ ძალი თანხა აქვს და რომელიც ხელს უწყობს ფუტკრების მოშენების საქმეს. ღღეს მთელი ჩრდილო ამერიკა მოფენილია სკებით, რადგან ახაურებს, დიდი ხანია, რაც შემწნეული აქვს, თუ რა სახარგებლონი არიან ფუტკრები მცენარეებისათვის.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

ზოგადობის მიერ გამოცხადებული ამბავი: წელს თებერვალსა და მარტში უწყსოება მოხდა ზოგერთ უმაღლეს სასწავლებლის მოსწავლეთა შორის. მღელვარება დიწყო მოსკოვში, პეტროვსკის სამეურნეო აკადემიაში. ამ სასწავლებლის სტუდენტებს მხარი მისცეს მოსკოვისა და პეტერბურგის უნივერსიტეტებში, პეტერბ. ტექნოლოგიურს და სატყეო ინსტიტუტში, და აგრეთვე, თუშკა ნაკლებად-კი, ნოვო-აღლქანდრიის სამეურნეო და სატყეო ინსტიტუტში. პეტროვსკის აკადემიაში უწყსოება იმით გამოცხადდა, რომ მოაქალმა სტუდენტმა დაბრდია წესები შინა-დებულების, ეითომ და იმ საბუთით, რომ ემდღურით ახალს წესდებასა, რომელიც ის იყო შემოღებულ იქმნა აკადემიაში; გამოცხადდა აგრეთვე იმითიც, რომ მრავალი კრება გაჰმართეს წესდების საწინააღმდეგოდ და იმ აზრითაც, რომ თუშუადგომლოთ შეცვლილ იქმნას იგი წესდება. როცა დაწერილობით გამოცხადებულ იქმნა საქმე, აღმოჩნდა, რომ თითქმის ზრავითარი საფუტკლიანი მიწებიც არ ყოფილა წესდების დამდღრებისათვის და რომ მიწეში სტუდენტების აღლეებისა უფრო სხვა ყოფილა, სახელდობრ უფრო ისა, რომ ეტყობათ სტუდენტებს ჯგეროფანი გავება არ აქვთ მორჩილებისა და იმისი, თუ რაოდენად საჭიროა განუყოფილად შესრულება სამოსწავლო მთავრობის ბრძანებისა. სხვა სასწავლებლებში მღელვარება იყო მხარის დაჰერა პეტროვსკის აკადემიის სტუდენტებისა, უნდოდათ ეითომ შემწვობა მიეცათ, ტყუილი აზრი შეუდგენია სტუდენტობას იმის შესახებ, რომ ეითომ

ჩვენ ყველას ერთ გარი ინტერესები გვაქვს, და, ზოგორც წინდ უწყსოების დროს, ეხლაც ისე ეტყობოდათ, რომ ამაოდ იმდღრებდნენ, რაც უფრო ბევრი ექნებოთ მონაწილენი უწყსოებისა, მით უფრო მკირე ექნება ვადასახალი, რომელიც თითო-ეულს დაგვენიშნება. უმეტესობა სრულიად არ თანაუგრძობდა უწყსოებას და ბევრი იძულებული ჰყვეს მეთაურებმა გინებით და ძალის მიტანითაც. სხე თუ ისე მივლოთ იმათაც მონაწილეთა. თუშკა სასწავლებელთა მთავრობამ სცადა დამეშვიდებინა მოსწავლენი, მაგრამ მისმა ცდამ ყველგან და ყველგან არ იმოქმედა. ამიტომ საჭირო შეიქმნა უფრო სასტოკ ღონისძიებათ მიღება: დაბატომრება, დათხოვნა სასწავლებლიდან და გამოირიცხება. მს ორი უკანასკნელი სასჯელი, შედარებით, უფრო ნაკლებს რიცხსა ხედა წილად: პეტროვსკის აკადემიიდან დათხოვნის 31 კაცი; მოსკოვის უნივერსიტეტიდან 55, გამოირიცხულ იქმნა 3; პეტერ. უნივერსიტეტიდან დათხოვნის 20, გამოირიცხეს 2; პეტ. ტექნ. ინსტიტუტიდან დათხოვნის 23, გამოირიცხეს 2; პეტ. სატყეო ინსტიტუტიდან დათხოვნის 13, გამოირიცხეს 2; ზარკოვის საბინათლო ინსტიტუტიდან დათხოვნის 15, გამოირიცხეს 2* (იეგირა)).

* *

ჩვენმა მკითხველებმა უკვე უწყიან, რომ ზოგერთ სასულიერო სემინარიებში, თანახმად აღდგომითი მღვდელთ-მთავრების წინადადებისა, შემოღებულ იქმნა ექიმობის სწავლება. მხლა, როგორც გვაუწყებს გაზეთი «Новое Время», სამოსწავლო კომიტეტს, რომელიც არსებობს უწმიდეს სინოდთან, სახეში აქვს შემოიღოს ამ საგნის სწავლება ყველა სასულიერო სემინარიებში სწავლის გარეშე დროს.

* *

თბილისში დაარსებული საზოგადოება, რომელსაც ჰსურს ბეჭდოს ქართული წიგნები. ამ საზოგადოების თითოეულმა წევრმა უნდა შეიტანოს 50 მ. საწევრო ფული. საზოგადოებას სახეში აქვს ბეჭდოს უფრო შესანიშნავი ხელნაწერები ძველი ქართული მწერლობისა და აგრეთვე ახლანდელი დროისა.

* *

დათხოვნილ იქმნა, თანახმად თავისი თხოვნისა. ავად-მყოფობის მიზეზით, პროკურორი და მმართველი საქართველო—იმერეთის უწყმდესი სინოდის კანტორის კანცლარიისა დისკ. სტატ. სოფენინი პანდრევი (15 მარტიდან 1890 წ.).

* *

უწყმდესი სინოდის ობერ-პროკურორის უკაზით 8 მარტიდან ამა წლისა დანიშნულ იქმნენ: მასწავლებელი თბილისის სასულიერო სემინარიისა: ბელიაევი და პ. პ. იაროსლავი სასულიერო სასწავლებლების ზედამხედველად: პირველი ბორის სასულიერო სასწავლებელში, ხოლო მეორე მუთაისისაში. ბორის სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებელი ბ. იტალინსკი დაინიშნა ამავე სასწავლებლის ზედამხედველის თანამემწედ.

ბარდაყვანილ იქმნენ: ზედამხედველები სასულიერო სასწავლებელთა: მზურგეთისა—შიო შიუკაშვილი თელავის სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველად, ხოლო ტაბაშვილი მზურგეთისაში.

ბორის სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველი ბ. ღათოშვილი დათხოვნილ იქმნა თავის თანამდებობიდან, ხოლო თელავის სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველი ბ. ილურიძე გადაყვანილ იქმნა ბორის სასულიერო სასწავლებელში არითმეტიკის და გეოგრაფიის მასწავლებლად.

ბ. ბ. იაროსლავი და ბელიაევი კაი ხანია რაც თბილისის სასულიერო სემინარიის მასწავლებლად არიან. ამ თანამდებობაში მათ საკმაოდ დაიმსახურეს საზოგადოების სიყვარული თავიანთი კარგი ხასიათით და მოვლეობის მუყაითი აღსრულებით, და იმედია, რომ იგინი ამავე სიყვარულით და მუყაითობით შეუღლებიან საქმეს თავიანთ ახალს ასპარეზზედ.

* *

მუთაისის მასწავლის სოფლის ზედა-მადლაკის მაცხოვრის ეკლესიის კრებული და სამწყაო გული-

თაღს მადლობას სწირავს ამავე ეკლესიის მრევლ-თაგანს ეკლესიის მონაწილეს მონაწილეს მონაწილეს, რომელმაც შემოსწირა ხსენებულს ეკლესიას გარდა-მოხსნა, ღირებული 40 მანეთად.

* *

მღვდლის პეტრე ძანდელაქისაგან მივიღეთ შემდეგი წერილი:

„მუხაყურის წმ. ბიორგის ეკლესიის კრებული გულითადად მადლობას სწირავს ქალაქ მუთაში დროებით მცხოვრებს აზნაურს მონაწილეს მონაწილეს მონაწილეს, რომელმაც შემოსწირა ხსენებულს ეკლესიას შემდეგი ნივთები: ერთი სახარება მშენებლის ყდით ეცხლის მახარებლებით გაწყობილი, ორი ხატი—ერთი მაცხოვრისა და მეორე ღვთის-მშობლისა, და ერთი წყვილი გვირგვინი. ხსენებული ნივთები ღირს არა ნაკლებ 100 მანეთისა“.

* *

წელს მუთაისის სასულიერო ოთხ-კლასიან სასწავლებელში ეგზამენები დაიწყო 22 მაისიდან და გაგრძელდება 15 ივნისამდე.

ამბობენ, რომ თბილისის სასულიერო სემინარიის სამმართველოს დადგენილობით სემინარიის ერთი მასწავლებელი გამოიგზავნება წელს მუთაისის სასულიერო სასწავლებელში ამ სასწავლებლის მეორე კლასის მოწაფეთა გამოცდაზე დასასწრებლად.

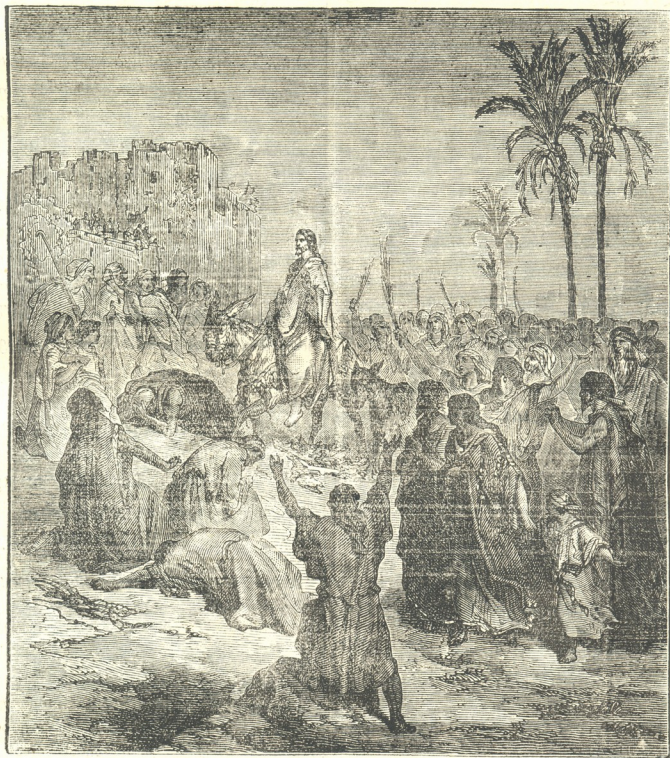
* *

ჩვენსა სასიამოვნოდ, მრავალს აღვიღას გაიხსენა წიგნის მალაზიები მაგრამ, სამწუხაროდ, ამ მალაზიების პატრონებისაგან ძნელი ამოხსნები შეიქმნა გასასვლელად მიზარებულა წიგნის ფასი. ამიტომ საჭიროა ყურადღება მიექციონ ამ სამწუხარო მოვლენას წიგნების გამომცემლებმა.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ საზოგადოებასა და ეკლესიას შინაგანად.

შესავალი უფლისა იმარსაღმისა ანუ ბოროტის კვირა.

შეაღმა ბეთანიაში—ლაზარეს აღდგინება, აღესო-
ისინი საკერეველებითა და მრავალმა მათგანმა იწამა
ის, სამწუხაროდ ფარისევლებითა და უფროსთა.
რადგან იმედი ჰქონდათ, რომ უფალი მობრძანდებო-
და იერუსალიმში პასექის დღესასწაულზე, უფროსები
შეიკრიბნენ ჩვეულებრივ და გასცეს ბრძანება, რომ თუ
ენიმე შეიტყოს, სად იქნება ქრისტე, მაშინვე დაუყოვნე-
ბლივ შეატყობიოს მათ, ცნაიდან მათ სურდათ
მისი მოკვლა.

შეგლა წმიდა მახარებლები მოკეთებულებს
უფლის იესო ქრისტეს დიდებულს შესვლაზე იერუ-
სალიმში, თეის ენებათა რამოდენიმე დღით წინ.
აქ პირველად, და ისიც ცოტა ხანს, იუდეულთა იხი-
ლეს ჭეშმარიტება და აღიდეს იესო, ვითარცა მეფე
და მესია, ღიბა სასწაულმა, რომელიც შესრულა

ამასობაში ლაზარეს აღდგინების ამბავი ბეთა-
ნიაში იზიდავდა მრავალს ხალხს. იქ ექვსი დღით
წინ პასექად აღდგინებული ლაზარეს დამ პარიკმა
დაბანა იესოს ფეხი ძვირ-ფასი ნელსაცხებლით,
მგზავს შეაღმა, რადგან იცოდა მოახლოვება თეი-
სი სიკვდილის ჭამისა, უთხრა მოწაფეებს, რომ მა-

ჩიამა მისი სხეული მოამზადა დასასულალებლად. იგი ხშირად ელაპარაკებოდა მათ თავის მოახლოებულ ვენებაზე, მაგრამ მოწაფეებს არ ესმოდათ სიტყვანი მისნი.

მარსტეს ენებათა დროახლოვებოდა, უფალი წავიდა იერუსალიმში პასეის დღესასწაულზე და მრავალი იუდეელი, რომ შეიტყვეს მოღისა, მოეგებნენ მას, ბზის რტოებით ხელში. მიუახლოვდა რა ბეთანის სოფელს, ელეონის მთას, იესო მარსტეს უთხრა თავის მოწაფეებს: წაჩქადით დაბას მგას, რომელ არს წინაშე თქვენსა; იქ თქვენ ქაოთი გადგი და მუღი, რომელსა კაცი არა დაუდგომილას; აღსენით იგი და მომგარეთ. და შეკეთე ენებე გრქვასა თქვენ, არქუთ, ვითარმედ უფალს უხმს ეკე. მოწაფეებმა შეასრულეს ბრძანება, მიიყვანეს იერი და კიცე, დაფარეს მათ თავის სამოსლები, და უფალი შეგდა რა კიცზე, წავიდა იერუსალიმში. ასე ასრულდა წინასწარმეტყველის ზაქარიას სიტყვები: «იხარებდ ფრიად, ასულო სიონისაო, ქადგებდ ასული იერუსალიმისა; ამა მეუფე შენი მოვალს შენდა, მართალი და მცხოვარი, თავადი მშვიდი, მფლობარე კარაულსა ზედა, და კიცსა ახალსა. (ზაქ. IX 9).

ხალხი, რომელიც მიეგება და თან მიყვებოდა იესო მარსტეს, აფენდა თავის სამოსელთა გზაზედ, რომელზედც მარსტეს უნდა გაეცლა, ეჭირათ ხელში ბზის რტოები და ღალადებდნენ: ოსანა, ძესა დაეთი-სასა, კურთხეულ არს მომავლისა ხელთა უფლისათა! ოსანა, რომელი ხარ მაღალთა შინა! სდებდნენ აგრეთვე ბზის რტოებსაც უფლის გასაუფელ გზაზედ და ყველა აღიდებდნენ მას ლაზარეს აღდგინებისა და ყველა სასწაულთათვის, რომელიც შეასრულა მან. მოწაფეები აგრეთვე აღიდებდნენ უფალს და ღალადებდნენ: კურთხეულ არს მეფე, მომავალი სახელითა უფლისათა! მშვიდობა ცათა შინა, და ღიდება მაღალთა შინა! როდესაც უფალი შევიდა იერუსალიმში, მთელი ქალაქი აღელდა; იქი არის ეს? კითხულობდნენ, — და იესოსთან მიმავალი ხალხიდან იღებდნენ პასუხად: «ესაა იესო წინასწარმეტყველი ნაზარეთისაჲდ გალილესაჲ და მოუთხრბდენ, თუ როგორ აღადგინა მან კუბოლად ლაზარე.

შარისელები, ზედადენ რა ამა ღიდებას, სულ თან-და-თან უფრო მძინვარებდნენ და ეუბნებოდნენ ერთმანეთს: ჩვენ არაფერი არ შეგვიძლია ექნათ მის წინააღმდეგ; მთელი ქვეყანა მოღის მისლამი!»

როდესაც ესმოდათ ხალხისგან ღიდება ქრისტესი, ეუბნებოდნენ იესოს: «დადღუმე შენი მოწაფეები!» მაგრამ უფალი მიუვებდა მათ: «ღალათ ენენ სდუმდნენ, ქენი ღალადებდნენ!»

იერუსალიმში მოვიდა თუ არა, იესო შევიდა ტაძარში, გამოეკა იქიდან ყველა მოგაქრენი და ეუბნებოდა მათ წინასწარმეტყველის სიტყვებით: «სახლი ჩემი არს სახლი და სამლოცველო, ხოლო თქვენ გარდაგიტყვეით იგი ავაჯათა მღიმიელ».

ამ სიტყვებმა უნდა მოგვგონოს ჩვენ, რომ როდესაც ჩვენი დღადგვართ ტაძარში, უნდა განვიშოროთ გონებიდან ყოველი ფიქრი ამა სოფლის საქმეებზე და სარგებლობაზე და აღვმართოთ მთელი ჩვენი გონება ღვთისადმი. წინააღმდეგ შემთხვევაში განა ჩვენ არ მივიგავსებთ მათ, რომელიც უფალმა გამოეკა თავის ტაძრიდან, რადგან ამ წმიდა ადგილზე ისინი ეპარობდნენ. აქ უფალთან მივიდნენ ბრძანი და მკვლობენი და მან განკურნა იგინი, და ყრმათა, რომელნიც ტაძარში აყენენ, დაიწყეს ღალადება: «მსანაა ძესა ღვთისასა! მწიგნობარი და მღელღლმთავარი აღმფრთვითი ეუბნებოდნენ უფალს: გესმისა, რასა ესე იტყვიან? ხოლო უფალმა მიუგო მათ. არა სადა აღმოგვიჩინახსენ, ვითარმედ პირითა ყრმათა ჩვილთა მწიგნობართა და მტკიცე ქება?

მა მთელი ხალხი აღტაცებით ისმენდა ქრისტეს სუფლას. მსვე ხალხი, რამდენიმე დღის შემდეგ, ღალადებდა განძინებული: «ჯვარს აცვით იგი! შეფალმა იცოდ, რომ მიდიდა სასიკდილოთ ცოდვილ და უმადურ კაცთათვის, მაგრამ იგი თავის ნებით იღებდა ტანჯვათა, რომ შეერიგებოთ კაცნი ღმერთთან და გაეხადა ისინი მემკიდრედ საუკუნო ცხოვრებისა.

ღმრთების უქანსკნელს კერას ეცვლესა მოიგონებს ამა ღიდებულს იესო ქრისტეს ღიდებთ შესვლას იერუსალიმში. სისკარზედ ურიგდება მლოცველთა ბზის რტოები სათილგით, მოსაგონებლად ქრისტეს შეგებისა ბზის რტოებით ხელში. ბზის რტოები ნიშნავენ ღიდებას და ძლევამოსილებას; უფალი შევიდა იერუსალიმში, რათა შეესრულებია საქმი, რისთვისაც იგი მოვიდა ზეცოდან და სიკდილითა თვისითა დაედგა სიკდილი.

მს დღი ღღესასწაული გრით ათთორმეტთავანი იწოდება აგრეთვე ბზობის კვირიაკით და ყველილ-ევი კვირით. ამა დღის წინ, შაბათს ეცვლესა მოიგონებს ლაზარეს მკვლევით აღდგინებას.

ბრწყინვალე ალფრედი ქრისტანსი.

როგორც მდიდრის ღიდებულს სახლში, ისე ღარბის საწყალს ქოზში სიხარულით ეგებებინა ქრისტეს აღდგომის ღღესაწყალს. რაღაც გამოუთქმელი სიამის გრძობა ებადება თვითოეულს ქრისტანს, როდესაც ესმის სიტყვები: «ქრისტე აღსდგა!» ყველა ღიღის სიხარულით გვიპასუხებს ამ მისაღმებაზე: «შეშარიღად აღსდგა!» და წმ. ეკკლესიაც იწონებს და აცხიველებს ამა გრძობას განსაკუთრებით ბრწყინვალე და სასიხარულო ლეთის-მსახურების დაწესებით აღდგომის კვირას. «ესე არს ღღე, რომელი ჰქმნა უფაღმა, ეიხარბდეთ და ეიშებდეთ ამს შინა», გეგმის ჩენ საეკლესიო საგაღმებლში. მართლაც, რა უნდა იყეს ჩენთვის ქრისტეს აღდგომაზე უფრო სასიამოვნო? მათის აღდგომით იესო ქრისტემ ცხადათ და აშკარად დაამტკიცა, რომ იგი არის ყოველად ძლიერი ლმერთი, რომ შესრულდა ცხოვრება კაცთა, შეიმუსრა სიკდილი და გავლო კაცთა კარი სამოთხისა. სასჯელი და საუკუნო ტანჯვა მოელოდა მთელს კაცობრიობას ჩადენილი ცოდვისათვის, — და არც ერთს კაცს, არც ანგელოსს არ შეეძლო გამოეხსნა კაცნი ჯოჯოხეთისაგან. მათის ცოდვით კაცმა შეურაცყო ლმერთი, პირი უსაზღვრო; ანუ თავის სულიერს ბუნებას, დაჰკარგა თავისი ნათელი აზრი კეთილზე და ბოროტზე, დაჰკარგა მიღრეკილება კეთილისადმი და ნიჭი კეთილ-მოქმედებისა, ანე რომ კიდევ რომ მოსკოლა რაიმე კეთილის აღსრულების სურვილი, ძალა არ ჰქონდა ამ სურვილის სისრულეში მოყვანისა. ძაცის ლმერთათ შერიგება, ლეთის მართლ-მსაჯულების დაქმნაყოფილება ცოდვისთვის სასჯელის მიღება შეეძლო მხოლოდ ლეთის თანასწორს პირს; კაცის დაცემულ ბუნების აღდგინება, დაბრუნება მისთვის კეთილი საქმიების აღსრულების ნიჭისა, ნიჭი კეთილის სიყვარულისა და კეთილის ჩადენისა, შეეძლო მხოლოდ ყოველად შემძლებელს ლმერთს. ღა უფაღმა თავისი უსაზღვრო სიყვარულის ძალით კაცისადმი, თავისთაგან მიღო მისი ცხოვრება: მხოლოდ შობილი ძე ლეთისა განკაცდა და, მიწაზედ ცხოვრების ღროს, თავისი სწავლითა და მავალითით უჩენა კაცს, თუ რა უნდა ჰქმნას მან, რომ დასაზღოვდეს ლმერთსა;

თავისი ენებითა, ტანჯვითა და სიკდილით ჯგერზედ მაცხოვარმა შეაჩა კაცი ლმერთან, განათავისუფლა იგი წყევლისაგან და გაამართლა იგი და მისცა მას შესძლება კეთილად მოქმედებისა და შესვლისა სამოთხეში. მაგრამ არც ერთს ამას არ ეცნებოდა არავითარი მნიშვნელობა, თუ რომ თავისი აღდგომით იესო ქრისტეს არ დაეცკოცებია, რომ ის პირის ნამდილოად ის აღთქმული მაცხოვარი, უფალი ცხოვრებისა და სიკდილისა და მთელი მისი სწავლა და აღთქმანი აღდგომაზედ და ნეტარებით ცხოვრებაზედ ყველა მათ, ეიცო იგი იწმა, — კეშმარიტია და შეურყეველი. უკეთუ ქრისტე არა ადგდომილანს, იუყვეს მოგაქმედი: ცუდად რამე არს ქადაგებას ესე ჩენა, და ცუდად არს საწმუნებას ეგე თქენა. სოღო აწ ქრისტე აღსდგა მკვდრეთით, და ექმნა იგი დასაბამ შესვენებულთა (ა კორინთ. 15, 14, 17, 20). ქრისტეს აღდგომის შემდეგ თვით სიკდილმა დაჰკარგა თავისი საშინელი მნიშვნელობა; იგი გახდა მხოლოდ გადასავალ გზად უმჯობეს ნეტარების ცხოვრებაში, მოსვენებად შრომათა და ღვაწლთაგან მიწაზედ. შობდა ოპროპირი ესრედ ხატებს ქრისტეს აღდგომის ნაყოფთა: «აი დაგვიღა ჩენი სანატრელი და მაცხოვრებელი ღღესაწყალელი, ღღე აღდგომისა უფლისა ჩენისა იესო ქრისტესი, საფუძველი მშვიდობისა, დასაწყისი შერიგებისა, მოსაბომა მტრულ მოქმედებათა, დაშობა სიკდილისა, შემუსრვა ეშაკისა. ღღეს კაცნი შეუერთდენ ანგელოსთა და შემოსილნი სხეულითა უბოროტო ძალთა თანა ერთად გელა ღღადგენ საგაღმებლთა. ღღეს დაეშო მთავრობა ეშაკისა. ღღეს დიმიხვრა ბოროტი სიკდილისა, განჰარდა ძლევა ჯოჯოხეთისა: ღღეს ღროა ესთქეთ: სად არს, საყვადლო, სწრეტელი შენი, სად არს ჯოჯოხეთო ძლევა შენია. ღღეს უფაღმა ჩენმა ქრისტემ შემუსრა ბქენი ჯოჯოხეთისა და შემიტყა თვით პირის სახე სიკდილისა. რას ეამბობ: პირის სახე? თვითმისი სახელიც კი შესცვალა მან, ეინაიღან იგი აღარ იწოდება სიკდილიად, არამედ მოსვენებად და ძალად... ხელად აღდგომის ბრწყინვალე ალაფს?.. მის მიერ მოგვენიჭა ჩენი აურაცხელი სიკეთე, მის მიერ განიფანტა ეშაკიუღი მაცთურება, მისი მეოხებით დაესძლიათ ჩენი სიკდილსა, მისი მეოხებით უფლებელს ყუაფთ აწინდელს ცხოვრებას, მისი მეოხებით ვსულდამუღებთ

მომავალ კეთილთა იმედით, მ-სი მეოხებით ჩვენ მდ ფეტიქარზ იმის გამოუთქმელს ძალაზედ, ვინც
ზარც შესხმულთა შეგვიძლია ვიდგეთ არა უმდაბლეს მადაა შემეწოოს მე ბრძოლაში. მანადგან დამთ-
უსხეულო არსებათა, თუ ვისუფებთ. ღღეს შესრუ- რუნველი სიკვდილის მთავრობასა, შემუსკრელი
ლდა ძლევაშოსილება; ღღეს, მეუფემან ჩვენმან, მთელი მისი ძალისა მას არ იზამს მსგავსისათ-
აღმართა რა ძლევაშოსილების ალაფი სიკვდილზედ ე-ს თვისისა, რომლის სახე მან კეთილ ინება მიღებად
და დაამხო რა მთავრობა ეშმაკისა, აღღვამით გა- თვისთაზედ თავისი ღიღის კაცთოცეაწილობით, და

გვიხსნა ჩვენ გზა ცხოვნებისა. მსრედ ყველა ეიხარე-
ბდეთ, ვიშეებდეთ და ესიაშოვნებდეთ. ღღეს კრის-
ტემ აღიყვანა კაცის ბუნება წინანდელ ღი-სებაშიდ,
განათავისუფლო რა იგი ეშმაკის მთავრობისაგან.
როდესაც მე ვხედავ, რომ «დასაბამება» ჩემმა ესრედ
დასძლია სიკვდილი, აღარ მეშინია, აღარ ვეჭვობდი
ბრძოლას და აღარ მიეხედავ ჩემს უძღოტრებას, არა-

ამა სახით ბრძოლა ეშმაკთანა ღღეს მთელს მსო-
ფლიოში სიხარული და სულოიერი შეგება; ღღეს
დასნი ანგვლასთანა და გუნდნი ყოველთა ააღლ-
თავანი იხარებენ ცხოვნებისათვის კაცთასა.

შ ე წ ი რ უ ლ ე ბ ა .

დავით აღმაშენებლის სამოღვაწელოს განსახლებულად
და წმ. მოწამეთა დავით და კონსტანტინეს კუბოს
მთასაზედ აღადგენ გამოგვიგზავნეს შეწირულებანი
შემდეგ ზიარებმა:

მღვდელმა ლუბა იესეს ძე მალრაძემ	3 მან.
მღვდელმა მაკარ ეფრემის ძე გაჩეჩილაძემ	1 "
მისმა მეუღლემ ანნა ივანეს ასულმა	50 კ.
სტეფანე ფარსადანისძე გაჩეჩილაძემ	50—
კეკო გოგიას ძე გაჩეჩილაძემ	1 მ.
ქსენოფორე მახარაბულის ძე გაჩეჩილაძემ	3 "
მთარაობელ ელისაბარის ძე გაჩეჩილაძემ	20 კ.
არსენა გოგიას ძე ჭამოტაძემ	1 მ.
ივანე გოგიას ძე გაჩეჩილაძემ	20—
როსტომ იესეს ძე გაჩეჩილაძემ	25—
ქრისტესა პაატას ძე გაჩეჩილაძემ	60—
ტატუა გაჩეჩილაძის მეუღლე მარიამმა	20—
მაკრინა გაბრიელის ასულმა გაჩეჩილაძისმა	20—
რეა ივანეს ასულმა ჭამოტაძისმა	20—
იკუდენ მურმანას ძე ჭამოტაძემ	20—
რუსუდან თაბუკაშვილის ასულმა ჭამოტაძისმა	20—
მართა დავითის ასულმა ჭამოტაძისმა	20—
სიმონ ღამბაშიძის სულის საოხად	20—
მისმა მეუღლემ ელენე რობაქიძის ასულმა	20—
ელენე სიმონის ასულმა მუმლაძისმა	20—
იოსებ გოგიას ძე გაჩეჩილაძემ	1 მ.
თეოდოსი დავითის ასულმა გაჩეჩილაძისმა	20—
მურმანა შაქარას ძე გაჩეჩილაძემ	20—
ფარსადან კაციას ძე გაჩეჩილაძემ	20—
მისმა მეუღლამ მარინა დავითის ასულმა	20—
ზაქარია გოგიას ძე ნებიერაძემ	20—
თევდორე ვახტანგას ძე გაჩეჩილაძემ	20—
შოსე იოსების ძე გაჩეჩილაძემ	25—
მეუღლისა მისისა ეფესია მერაბის ასულის სულის საოხად	25—
იოსებ სიმონის ძე გაჩეჩილაძემ	30—
მისაილ პავლეს ძე ბიწაძემ	30—
მისაილ დავითის ძე გაჩეჩილაძემ	30—
ოთარ ნიკოლოზის ძე გაჩეჩილაძემ	30—
მისმა მეუღლემ მარიამ დავითის ასულმა	30—
მათი შვილის იაიროზის სულის საოხად	40—
ევდოკია ივანეს ასულმა ნიორაძისმა	20—
მიქელა ზურაბის ძე გაჩეჩილაძემ	20—
მალაქია მახარას ძე მუმლაძემ	20—
ანუსია ბუჟანის ასულმა გაჩეჩილაძისმა	40—
არჩილ ალფუხას ძე გაჩეჩილაძემ	30—

სიმონ როსაფას ძე ფერაძემ	25—
ვანტანგ ჰერეის ძე გაჩეჩილაძემ	1 მ.
ზოსიმე გრიგორის ძე გაჩეჩილაძემ	20—
მისაილ ივანეს ძე გაჩეჩილაძემ	20—
ფეფენა სიმონის ასულმა გაჩეჩილაძისმა	20—
თევდორე დავითის ძე გაჩეჩილაძემ	25—
იოსებ პეტრეს ძე მუმლაძემ	20—
იასონ სპირიდონის ძე მუმლაძემ	20—
შაია ზესოს ასულმა გაჩეჩილაძისმა	20—

აგრეთვე ჩვენ მივიღეთ სამი მანეთი და ერთი
აბაზო, რომელიც შეუკრებია მღვდელს ეფრემ გაჩე-
ჩილაძეს მისდამი რწმუნებული სამრევლოში და . 3 მ. 20—
აზნაური ბარნაბა დიმიტრის ძე ნუსუსაძისაგან . 2 მ.
სულ . 26 მ. 95 კ.

რედაქციის პასუხი.

საჩუქრის საბლალოჩინო
ოქტის ერთ მღვდელს. ცირკულირული მიწერილობით იყო
გამოცხადებული, თუ რა უნდა დაი-
ხარჯოს წმინდა სანთლის მოგებისა-
გან სასულიერო სასწავლებლის შე-
სანახავად და ყველანი ამ მიწერილო-
ბის თანახმად უნდა მოქმედონ. ამის
შესახებ ხელახალი ნებართვის მიღე-
ბა საჭირო არ არის.

მ ა ს ს ე ე. გამოცხადებით ბევრს აცხადებენ
ხოლმე, მაგრამ ყველა განცხადება
სისრულეში არ მოდის. გარდაცვალე-
ბულით სამარხ ადგილების შესახებ
აგრე ოთხმოცო წელიწადი, რაც კითხ-
ვაა ადამრული, მაგრამ ყველსიგეს
მაცნე ვერ მოაშორეს სსაფლაოეზი.
ამ საქმის შესახებაც ისე მოქმეციით,
როგორც დღემდე იქცეოდით.

X. X. არა ერთხელ გამოგვცხადებია,
რომ ხელმოწერილ წერილებს რე-
დაქცია არ დაგვჭადვს.

ს. სა—დმელს. მღვდელს
თ. —ქეს. თქვენი წერილი არ იმეჭდება, რად-
გან რედაქციას ხელთ არა აქვს დამა-
ტყცებელი საბუთები იმ პირების
ბოროტმოქმედებათა შესახებ, რომელ-
თაც თქვენ ასე ცუდათ იხსენიებთ
თქვენს წერილში.

მიიღება ხელს-მოწერა 1890 წლისათვის ორ-
კვირულ გამოცემათა მართლს.

„მწევესი“

ღ

რუსულ «ПАСТЫРЬ»-ზედ

მიზანი და დანიშნულება გაზეთისა: 1) შეატყო-
ბინოს სამღვდლო და საერო წოდებას ყველა გან-
კარგულება და მოქმედება უმაღლესთა სასულიერო და
სახორციელო მართებლობათა, კონსისტორიათა და
მღვდელ-მთავართა; 2) გაავრცელოს ქართველ სასუ-
ლიერო წოდებაში და ხალხში სალიტერატურო სწავლა
და ცოდნა საეკლესიო და საზოგადოებრივი ცხოვ-
რების კითხვათა შესახებ; 3) გაავრცელოს საქართვე-
ლოს სამღვდლო და საერო წოდებაში სწავლა და
მეცნიერება ქრისტიანობრივი კეთილ ზნეობისა და
სარწმუნოებისა და 4) აუხსნას და განუმარტოს
სამღვდლო და საეკლესიო მოსამსახურე პირთა ზო-
გიერთი საცხოვრებელი კითხვები, რომელთა ცოდნა მიუცი-
ლებელ საჭიროებას შეადგენს მათთვის მტკიცდ მათი
მოვალეობის აღსრულებისათვის.

მიზანი და დანიშნულება რუსული გამოცემისა,
ზემოხსენებულის პროგრამის აღსრულების გარდა,
არის—1) შეატყობინოს რუსეთის სასულიერო და
საერო წოდებას შინაარსი შესანიშნავ და საინტერე-
სო «მწევესი»-ში დაბეჭდილ სტატიებისა; 2) გააც-
ნოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას სა-
ქართველო, ეს დამოკიდებული კითხვ რუსეთის იმე-
რიისა და საქართველოს სასულიერო და საერო წო-
დება ქართული გამოცემის საშუალებით გაცნოს
რუსეთის სასულიერო მწერლობას და ხალხს
ცხოვრებას.

ფასი გაზეთისა:

12 თვით «მწევესი» 5 მ. 6 თვით «მწევესი» 3 მ.
— „ორვე გამოცემა“ — „ორვე გამოცემა“ 4
— „რუსული“ — „რუსული“ 2 მ.

რედაქცია იმყოფება ქ. თბილისში ოკრამქედლების
ტუჩაზე № 20, რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

რედაქციას აქვს კანტორები: ქ. ქუთაისში ხანა-
ნაშვილების სახლებში და დ. ჯვარაცხაძის რედაქტორის
საკუთარ სახლებში.

მაზნთზე, ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც
რედაქციაში, ისე კანტორებში.

ზარეშე მცხოვრებთა გაზეთის დაბარება შეუძლიათ
ამ ადრესით: ВЪ Квирилы, въ контору редакції
„МЦЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

1890 წლის ანგარის თვადგან

ქ. თბილისში

გამოიცემა, ორ თვეში ერთხელ, საყმაწვილო
სურათებიანი ქურნალი

„მეჩილი“

წელიწადში გამოვა სულ 6 წიგნი, და თითო
წიგნში იქნება ოთხიდან-ხუთამდე ნაბეჭდი თაბახი,
ანუ 64—80-დე გვერდი ღირის ფორმატისა.

«ჯეჯილი» დაბეჭდება: მოთხრობანი, ლექსე-
ბი, ზღაპრები, მოგზაურობის და შესანიშნავ-კაცთა
ცხოვრების აღწერა, პოემები, მოკლე ამბები, სამეც-
ნიერო წერილები, საბავშვო სათამაშოები და საერო-
ჯიგონი, სამათემატიკო ამოცანები, იგავები, ანდაზე-
ბი, გამოცანები, ნარევი, რებუსები და სიმღერები
ნორტებით.

ქურნალში მონაწილეობის მიღება აღვეითქვეს
ყველა ზენმა საუკეთესო მწერლებმა.

ქურნალი «ჯეჯილი» თბილისში დამატებით
ელირება—3 მანეთი, თბილის გარეშე გაგზავნით 4 მან.

ცალკე ნომრის ფასი იქნება 60 კაპ.

ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და
ნახევარი წლით.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) თბილისში — «წერა-კითხვის საზოგადოების» კან-
ცელარ ი. შ. (Дворцовая ул., д. Зем. Банка, № 102) და
თვით «ჯეჯილის» რედაქციაში (Барятинская ул., д. 8).

2) ქუთაისში—ქ. ნიკოლაძისას.

3) გორში—ქ. შუტცელაძისას.

შოსტის ადრესი: Въ Тифлисъ, въ редакцію
грузинскаго дитскаго журнала «ДЖЕ-ДЖИЛИ».

რედაქტორი-გამოცემელი ან. თაყაიშვილისა.

მართლმადიდებელი საეპისკოპოსოს გაზეთი

„თეატრი“

ამ 1890 წლის, იანვრის თვიდან გამოდის ახალ
თანამშრომლების მონაწილეობით.

რედაქცია ყოველ გვარ ღონის ძიებას ხმარობს, რომ
თავისი გაზეთი გაუფრთხილოს, როგორც შინაგარის,
აგრეთვე გარეგანის მხრით.

== გაზეთის ფასი ==

მთელის წლით . 5 მ. || თიურად . . . 1 მ.
ნახევარის — . 3 „ || ცალკეონომერი . 15 კ.

ძალაქს გარეშე მცხოვრებთ უნდა მიმართონ
რედაქციას შემდეგის ადრესით: 'Тифлисъ, въ редак-
цію «Театръ».

წელიწადი III სამეურნეო გაზეთი წელიწადი III

„მეურნე“

გამოდის კვირაში ერთხელ.

გაზეთი „მეურნე“ მომავალ 1890 წ. გამოიცემა
იმვე პროგრამით და სივრცით, როგორც
ამ 1889 წ.

ფასი გაზეთისა:

თბილისში		თბილისს გარეშე
1 წლის . . . 5 მან. —		1 წლის . . . 5 მან. —
1/2 — . . . 3 —		1/2 — . . . 3 —

ცალკე №—15 კ.

მანცხადებანი მიიღება გაზეთში დასაბეჭდათ
ყველა ენაზედ, სტრიქონი 10 კაზ. უქანსკელის
გვერდზედ, და 20 კ. პირველ გვერდზედ. გაზეთის
დაკვეთა შეიძლება: ძავესისის სამეურნეო საზოგა-
დოების კანცელარიაში, ჩარკიანის მაღაზიაში და
თვით რედაქციაში: ჩუტურის ქუჩა, სახლი № 10.

საპოლიტიკო და სალიბერალურ გაზეთი

„ივერია“

1890 წ. 1-ს იანვრიდან გამოვა ყოველ-დღე
გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ-მოსდევნ
კვირა-უქმეებს.

ფასი:

12 თთვით . . . 10 მ.—		6 თთვით . . . 6 მ.—
11 „ . . . 9 „, 50 „		5 „ . . . 5 „, 25 „
10 „ . . . 8 „, 75 „		4 „ . . . 4 „, 75 „
9 „ . . . 8 „ —		3 „ . . . 3 „, 50 „
8 „ . . . 7 „, 25 „		2 „ . . . 2 „, 75 „
7 „ . . . 6 „, 50 „		1 „ . . . 1 „, 50 „

საზღვარ-გარედ დაბარებული ელირება—17 მან.

მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ «ივერია»
მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან.

ტფილისის გარედ მცხოვრებთ უნდა დაიბარონ
გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ. Въ Редакцію газеты „ИВЕРІА“
რედაქცია იმყოფება: კუკიაში, ნიკოლოზის
ქუჩაზე, თ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21.

შმაღლესად დამტკიცებული ჯრუსეთის საზოგადოება
თანხის და შემოსავლის დაზღვევისა, დაარსებული
1835 წელს.

საზოგადოება ყუხაქს

- 1., თანხას შეიღებისათვის, ანუ სხვა მემკვი-
დრეებისათვის, ენიცობა დამზღვევი გარდაიცვალა.
- 2., თანხას, რომელიც შეუძლიან თვითონ
დამზღვეველმა მიიღოს როცა მოზუტდება.
- 3., თანხას, რომელიც მიეცემა დამზღვეველს
აღნიშნულ ხნის შემდეგ, როცა თვითონ დასკირდე-
ბა შეიღების დასაბინაველად, ანუ ქალებისათვის
სამხითვოდ.
- 4., პენსიას სიკვდილამდის სამკედროს და სხვა...
5. უშთაერესი ზაგენტი და ინსპექტორი კაქასიაში
6. ბრუზუნბერგი. შოატის და დებუის ადრესი: Гр-
шевбергу Тифлисъ.

ი ს ყ ი დ ე ბ ი ა ნ

დეკანოზი დავით ღებაშვიდისაგან შედგენილი
და გამოცემული წიგნები:

თბილისში, ზრიჭუროვის, ჩაიკვიანის და ცენტრალურ წიგნის მაღაზიებში, ქუთაისში—მმ. შილაძეების წიგნის მაღაზიაში, ოსურგეთში—ლომკაცი აბაშიძის და იოსებ ხელაძის წიგნის მაღაზიაში, სონში—წერეთლის წიგნის მაღაზიაში და ყვარალაში—თვით გამოცემელთან.

- 1) დარიგება საღმრთო სჯულის წაშლად. ბაჰმად, რომელიც უწმიდესი სინოდი-საგან მოწონებულა როგორც სასწავლო საღმრთო სჯულისა საეკლესიო-სამრევლო და სხვა პირველ დასაწყის სკოლებში.—ფასი 30 კ.
- 2) იგივე დაწება საღმრთო სჯულის წაყ-ღაჲდ რუსულს და ქართულს ენაზე 50 კ.
- 3) საძირკველად სამაქალაქო ისტორია ფასი უდით 45 კ.
- 4) ძირითადი ლოცვანი, თვეთა მეტევე-დებით, ქორანიკონით და მართლ-მადიდებელი ეკლ. უმთავრესი დღე-სასწავლების მოთხრობით. — ფასი 30—
- 5) ახალი პარაბაღინი, რომელიც განხი-ლული და ნება-დართულია კავკასიის საეკლ. რწმუნისაგან.—ფასი 1 მან.
- 6) მღვდელთათვის საადმუდლოების შესრულე-ბის დროს საჭირო სასულამდგანელო წიგნი—ფასი უდით 30 კ.
- 7) ახალი სასულიერო კონსისტორიათა წესდებულება.—ფასი უდით 50—
- 8) მცხეთის ტაძარი და წმიდა ნინო, ძირითველ ბანეანთელელი.—ფასი 25—

- 9) გელათის მონასტარი და ცხოვრების აღწერილობა გიჟის დავით ალაშველ-ბაღისა.—ფასი 30—
- 10) წმ. მოწამენი დავით და კონსტანტინე და მოწამეთის მონასტარი.—ფასი 5—
- 11) წმიდანი გლგოთ-მთაბარნი: პასილი დიდი, ზრიგორი ლეთის-მგებელი და იონანე ოპროპირი, სუბათებით — ფასი 5—
- 12) მიჩქაა უშლისა, სურათით.—ფასი 2—
- 13) დიდ-პარხვის წინ, სურათით.—ფასი 2—
- 14) ხარება ყოვლად წმიდა ლეთის-გოგალისა სურათით — ფასი 2—
- 15) გოგაბა სურათით—ფასი 2—
- 16) აღმგობა სურათით — ფასი 2—
- 17) კონსტანტინე კილაბას გელათის წმიდანი თაბის გეგობარი ძალთან 5—
- 18) გიჟი სოლომონ ბრძენი სურათით—ფ. 5—
- 19) ცხოვრების აღწერა წმ. გიჟი, სოლომონ დიდის მთაბარის ვლადიმირისა 2—
- 20) წმიდა ნინო ქართველთ-განმანათლებელი 2—
- 21) შილაძეების მონასტერ და ცხოვრების აღწერა დიდისა მამის ჩვენისა შილაძე სურათით—ფასი —5
- 22) მიძინება ყოვლად წმიდა ლეთის-გოგალისა, სურათით—ფასი 2—გ.
- 23) აბაღლბა პატიოსნისა და ცხოვრულ-მყოფელისა ჯარისა უშლისა სურათით 2—
- 24) ლეთის-გოგალის დაბადება—სურათით 2—
- 25) ტაძარი მიწანება ლეთის-გოგალისა 2—
- 26) მსთარი სურათით.—ფასი 5—

კანტ ზემო აღნიშნულ წიგნებს გამოაწერს არა ნაკლებ ერთი თუმისა, მას მანეთზე დაემატება 15 კ.

კანტ 2 კ. წიგნაკებს დაიბარებს არა ნაკლებ ასო ტაბისა, ის ფასტით გასაგზავნს არ იხდის.

რედაქტორი და გამომცემელი დეკ. დ. ღებაშვიდი. *Доз. цензурою Кутаись, 14 Апреля 1890 г.*

Типография редакции (Н. Д. Гамбашидзе) Въ Кутаись, пошл. изъ домѣ бр. Халановыхъ на Нѣмецкой ул.